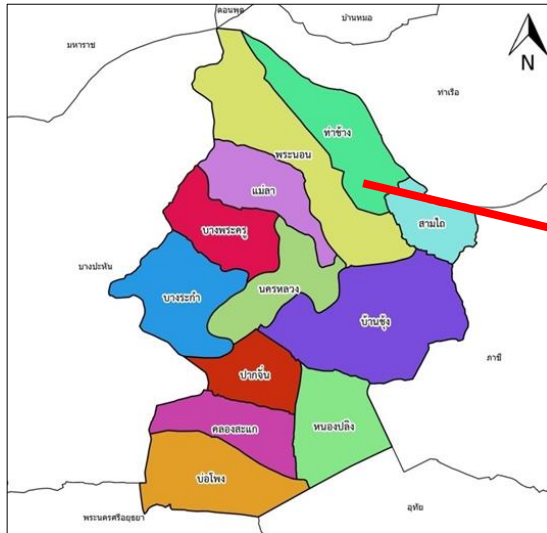

แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลท่าช้าง ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางสาวชญาณิศา เปรมสุข

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หลักฐานประกอบการพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ปี ๒๕๖๖
ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ดำเนินการจัดทำและเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำโครงการประจำปีเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามระบบส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้แผนพัฒนาการเกษตรในทุกระดับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบส่งเสริมการเกษตรที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และจากการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)

สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลท่าช้าง โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ร่วมกันรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดทิศทางเป้าหมายการพัฒนา และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อสร้างความเข้าใจ อำนวยความสะดวก และเป็นแนวทางปฏิบัติ ให้กับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

นางสาวชญาณิศา เปรมสุข
สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง
กรกฎาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(๓)
สารบัญภาพ	(๕)
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓
๓ สภาพภูมิอากาศ	๔
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๔
๓.๒ ฤดูกาล	๔
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๔
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๕
๔ เส้นทางคมนาคม	๖
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๖
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	๖
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๗
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๗
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน)	๗
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๙
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๙
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๙
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๙
๖.๔ การศึกษา	๑๐
๖.๕ สาธารณสุข	๑๐
๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๐
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๑
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๓
๙ องค์กร/สถาบันต่างๆ	๑๔
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๑๕
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๑๕

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๒๐
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๒๔
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๒๕
๒ ประเด็นปัญหา สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไข	๔๒
๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๔๖
บทที่ ๓ ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	
๑ แนวทางการพัฒนา	๔๙
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า	๔๙
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๐
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๑
๒ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๒
ภาคผนวก	๕๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงเขตการปกครองตำบลท่าช้าง	๒
๒ แสดงปริมาณน้ำฝน เป็นรายเดือน พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๖	๕
๓ แสดงอุณหภูมิ เป็นรายเดือน พ.ศ. ๒๕๖๕	๖
๔ แสดงจำนวนครัวเรือนตำบลท่าช้าง	๙
๕ แสดงลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๑
๖ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๓
๗ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจ	๑๔
๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามอายุ	๑๕
๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร	๑๖
๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	๑๖
๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๗
๑๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๘
๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๑๘
๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร	๑๘
๑๕ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๙
๑๖ แสดงทรัพยากรดิน	๒๒
๑๗ แสดงพื้นที่ตามเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๒๖
๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว	๒๗
๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๒๘
๒๐ แสดงปฏิทินเพาะปลูกข้าว	๒๙
๒๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๓๐
๒๒ จุดรับซื้อข้าวอำเภอนครหลวง	๓๑
๒๓ แสดง Smart Farmer ด้านข้าว	๓๒
๒๔ แสดงพื้นที่การปลูกกล้วยน้ำว้า	๓๓
๒๕ แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว้า	๓๔
๒๖ แสดงปฏิทินเพาะปลูกกล้วยน้ำว้า	๓๖
๒๗ แสดงต้นทุนการผลิตกล้วยน้ำว้า	๓๖
๒๘ แสดง Smart Farmer ด้านสวนผสม	๓๗
๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง	๓๗
๓๐ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง	๓๘
๓๑ แสดงปฏิทินเพาะปลูกมะม่วง	๔๐
๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง	๔๐

๓๓	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข	๔๒
๓๔	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๔๖
๓๕	โครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๕๒

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
๑ แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง	๒
๒ แผนที่แสดงชุดดิน	๓
๓ แสดงอุณหภูมิเฉลี่ย	๕
๔ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมในเขตอำเภอนครหลวง	๗
๕ แผนที่แสดงแม่น้ำ เส้นทางน้ำ	๘
๖ แผนที่แสดงเขตชลประทาน	๘
๗ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
๘ แสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
๙ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๓
๑๐ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๑๕
๑๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๖
๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๗
๑๓ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๗
๑๔ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๐
๑๕ แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน	๒๒
๑๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน	๒๓
๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๖
๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว	๒๗
๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๒๘
๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว	๓๑
๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า	๓๓
๒๒ แสดงปริมาณการปลูกกล้วยน้ำว้า	๓๔
๒๓ แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง	๓๘
๒๔ แสดงปริมาณการปลูกมะม่วง	๓๙

บทที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลท่าช้าง เป็นหนึ่งใน ๑๒ ตำบล ที่ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอนครหลวง มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๒,๕๐๖ ไร่

๑.๒. อาณาเขต

ตำบลท่าช้าง มีอาณาเขตติดต่อกับตำบล และจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับคลองบางกุ่มไปทางแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี กับตำบลพระนอน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึงหลักเขตที่ ๒ บริเวณพิกัด PS ๗๓๙๐๙๒ ใช้หลักเขตร่วมกับตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ระยะทาง ประมาณ ๑ กิโลเมตร จากหลักเขตที่ ๒ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านที่นาราชภูร ถึงเขตหลักที่ ๓ บริเวณ พิกัด PS ๗๗๗๐๗๒ ระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร จากหลักเขตที่ ๓ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านที่ราชภูร ตัดข้ามคลองชลประทาน และทางหลวงหมายเลข ๓๔๖๗ บริเวณพิกัด PS ๗๙๐๐๕๐ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ที่ราชภูร สิ้นสุดที่หลักเขตที่ ๔ เป็นแนวเขตระหว่างตำบลท่าช้าง ตำบลสามไถ และตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ บริเวณ พิกัด PS ๗๙๘๐๓๙ ระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร ระยะทางด้านทิศเหนือ ๙ กิโลเมตร

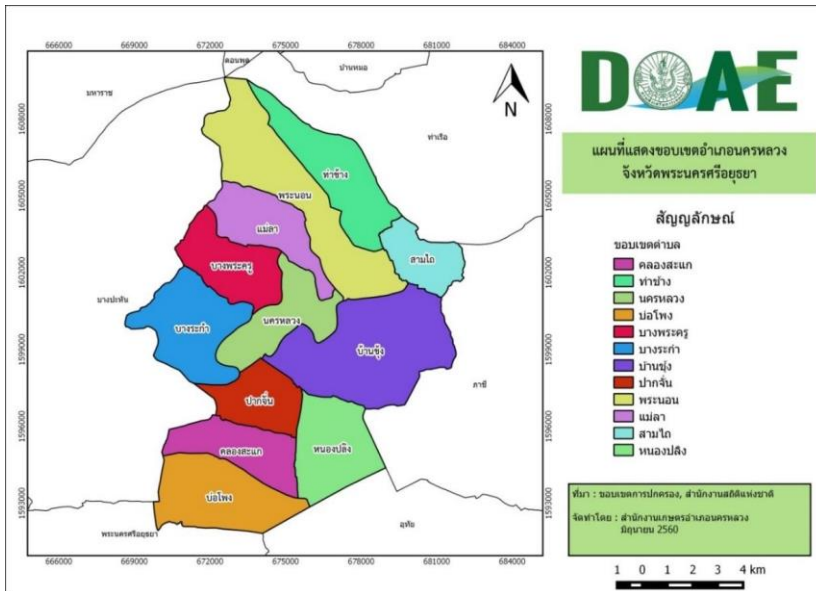
- ทิศใต้ จากหลักเขตที่ ๖ PS ๘๑๖๐๐๗ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านที่นาราชภูร ตัดพิกัดข้ามถนนสายท่าเรือ-นครหลวง และคลองชลประทาน บริเวณพิกัด PS ๘๐๘๐๑๐ ถึงหลักที่เขตที่ ๗ เป็นแนวแบ่งระหว่างตำบลสามไถ กับตำบลบ้านซุง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณพิกัด PS๘๐๑๐๑๑ ระยะทางประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร จากหลักเขตที่ ๗ ไปทางทิศตะวันตก ผ่านที่นาราชภูร ถึงพื้นที่เขตที่ ๘ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขต ระหว่างตำบลพระนอน ตำบลบ้านซุง และตำบลนครหลวง บริเวณพิกัด PS ๗๗๖๐๐๘ ระยะทางประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร รวมระยะทางด้านทิศใต้ประมาณ ๔ กิโลเมตร

- ทิศตะวันออก จากหลักเขตที่ ๔ ไปทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านที่ราชภูร ตัดข้ามแม่น้ำป่าสักสิ้นสุดบริเวณพิกัด PS ๘๐๖๐๓๑ ระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านที่ราชภูร ตัดข้ามถนนเลียบบคันคลองชลประทาน บริเวณพิกัด PS ๘๐๓๐๓๐ ระยะทางประมาณ ๐.๕ กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านที่นาราชภูรถึงบริเวณพิกัด PS ๘๐๖๐๒๘ ระยะทางประมาณ ๐.๕ กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออก ตัดข้ามถนนสายท่าเรือ – นครหลวง และข้ามคลองชลประทานไปถึงบริเวณพิกัด PS๘๒๒๐๒๘ ระยะทางประมาณ ๒.๘ กิโลเมตร บริเวณพิกัด PS ๘๒๔๐๑๕ ระยะทางประมาณ ๑.๒๕ กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามแนวลำรางหนองลาด สิ้นสุดที่หลักเขตที่ ๖ เป็นแนวแบ่งเขต ระหว่างตำบลสามไถ และตำบลบ้านซุง อำเภอ นครหลวง อยู่กึ่งกลางลำรางหนองลาด บริเวณพิกัด PS ๘๑๖๐๐๗ ประมาณ ๑.๐๕ กิโลเมตร รวมระยะทางด้านทิศตะวันออก ประมาณ ๖.๗ กิโลเมตร

- ทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ ๘ บริเวณพิกัด PS ๗๗๖๐๐๘ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านที่นาราชภูร ผ่านบึงบัว ถึงหลักเขตที่ ๙ เป็นแนวเขตระหว่างตำบลแม่ลา ตำบลพระนอน และตำบลนครหลวง บริเวณพิกัด PS ๗๗๓๐๑๓ ระยะทางประมาณ ๕๐๐ เมตร จากหลักเขตที่ ๙ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านที่นาราชภูร ตัดข้ามคลองชลประทาน ตัดข้ามถนนสายท่าเรือ-นครหลวง บริเวณพิกัด PS ๗๖๓๐๒๙ ไปตามแนว

ที่ดินสาธารณะตัดข้ามแม่น้ำป่าสัก บริเวณพิกัด PS ๗๖๓๐๓๖ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามแนวคลองบางเขมาไปออก ลำระหาร ถึงหลักเขตที่ ๑๐ เป็นแนวเขตระหว่างตำบลพระนอน และตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง และ ตำบลบ้านขล้อ อำเภอบางปะหัน บริเวณพิกัด PS ๗๒๙๐๕๕ ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร จากหลักเขตที่ ๑๐ บริเวณพิกัด PS ไปทางทิศเหนือ ตามแนวกึ่งกลางลำระหารจนสุดลำระหาร ตัดข้ามคลองบางกุ่มไปทางทิศเหนือตามแนวกึ่งกลางคลองบางกุ่ม สิ้นสุดที่หลักเขตที่ ๑ บริเวณ พิกัด PS ๗๒๘๐๙๔ ระยะทางประมาณ ๔.๕ กิโลเมตร รวมระยะทางด้านตะวันตกประมาณ ๑๓ กิโลเมตร

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขต ขอบเขตการปกครอง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๐)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๘ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล ๑ แห่ง

จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครองตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์
๑	บ้านกุฎีกรู	นายมานะ แก้วกนิ๊ก	๐๘๙-๐๘๒๑๗๘๒
๒	บ้านท่าช้างใต้	นายธีรยุทธ ปิ่นรัตน์	๐๙๔-๐๖๘๔๐๓๙
๓	บ้านท่าช้าง	นายสายันต์ ปิ่นรัตน์	๐๘๖-๐๐๒๗๖๖๑
๔	บ้านท่าช้างเหนือ	นางสาวฐิติพร รอดพาล	๐๘๙-๖๑๖-๗๕๔๐
๕	บ้านสาไร	นายนิรุต แซ่มโสกรา	๐๖๓-๔๒๖๕๙๙๕
๖	บ้านต้นโพธิ์	นายสืบพงษ์ ศรพรหม	๐๘๑-๗๓๕๑๘๘๕
๗	บ้านไผ่หนอง	นายอยุธยา โฉมวิสัย	๐๘๒-๙๙๗๙๔๒๙
๘	บ้านท่าช้างให้	นายอภิวัฒน์ ทองธานี	๐๘๓-๒๔๐๓๖๒๘

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, พ.ศ.๒๕๖๖

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ตำบลท่าช้าง สภาพภูมิประเทศลักษณะเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ อำเภอนครหลวงมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน ๑ สาย คือ แม่น้ำป่าสัก เริ่มต้นจากตำบลสามไถ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอ สิ้นสุด ณ ตำบลบ่อโพรง ด้านทิศใต้ของอำเภอ

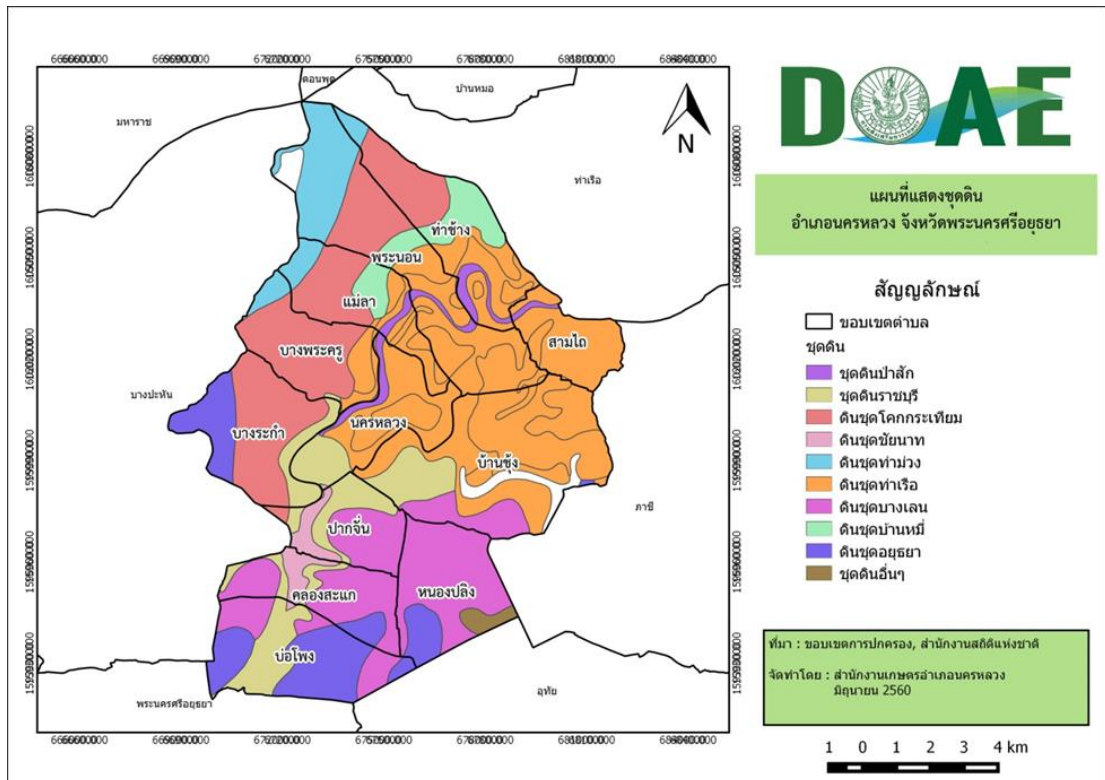
๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลท่าช้าง มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๓ ชุดดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) ดินชุดท่าเรือ มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง และแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืช

๒) ดินชุดบ้านหมี่ มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๓) ดินชุดโคกกระเทียม ชุดดินราชบุรี มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวสีดำน้อยมาก มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงชุดดินอำเภอนครหลวง
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๐)

๓. สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลท่าช้าง อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้บริเวณตำบลนครหลวงประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็น และแห้งแล้ง และมรสุมอีกชนิดหนึ่ง คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตก

๓.๒ ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของอำเภอ นครหลวงออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเย็นและแห้ง จะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากอำเภอ นครหลวง ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ในเขตภาคกลาง อิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็น ประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

- ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในเดือนเมษายน

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลาง และภาคเหนือเป็นลำดับ ในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปี และเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

- อุณหภูมิ ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ถูกขนาบด้วยพื้นที่สูง ๓ ด้าน คือ ทิวเขาทางด้านตะวันตกของประเทศ และเขตเทือกเขาและที่สูงทางภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นเขตที่ราบสูง จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดในรอบปี

- ฝน ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและมีพื้นที่ไม่ค่อยกว้างขวาง ทำให้ปริมาณฝนต่างกันไม่มาก โดยฝนที่เกิดขึ้นเป็นฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝนเป็นส่วนใหญ่ และบางปีในช่วงฤดูฝนนี้อาจมีพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือใกล้เคียงทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นอีก และส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่มีกำลังอ่อนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนัก และลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว บางครั้งอาจทำให้เกิดน้ำท่วมได้ โดยพายุดีเปรสชันดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อนที่มีถิ่นกำเนิดจากทะเลจีนใต้เป็นส่วนใหญ่

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง มีปริมาณฝนเฉลี่ยในปี ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา ๓.๕๖ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ และธันวาคม โดยมีปริมาณเฉลี่ย ๐.๔๘ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน สิงหาคม โดยมีปริมาณเฉลี่ย ๘.๗๒ มิลลิเมตร

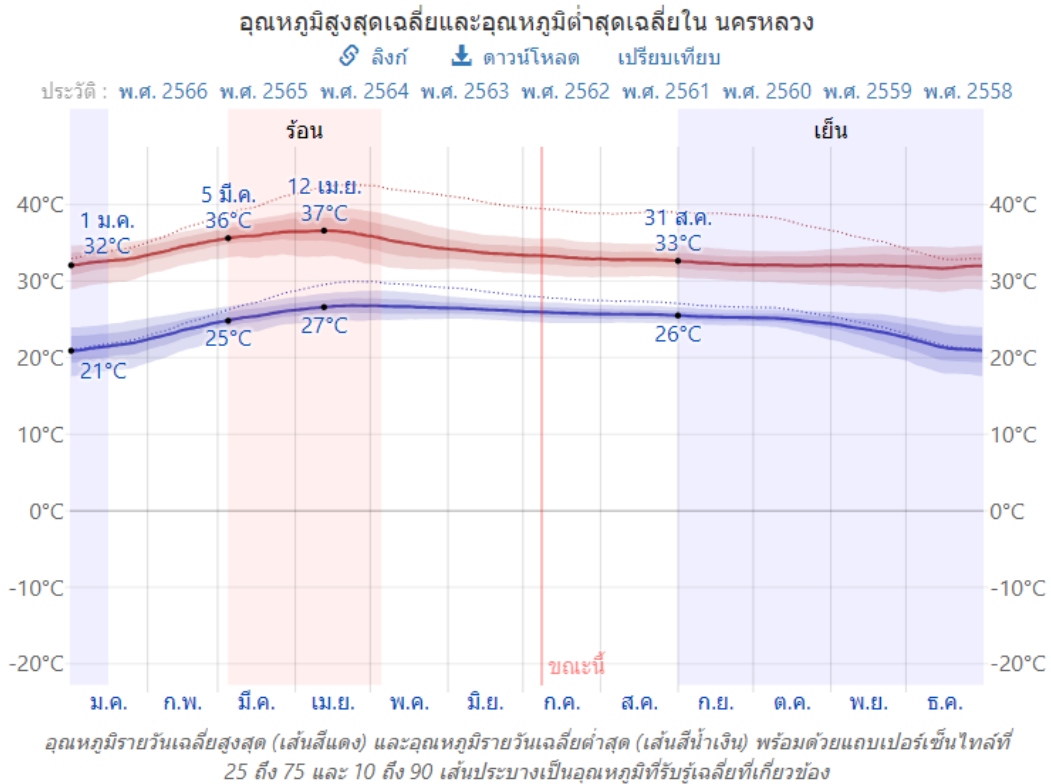
ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝน เป็นรายเดือน พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๖

ปี พ.ศ.	เดือน ปริมาณ	เดือน												รวม
		มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	
๒๕๕๙	ปริมาณ (มม.)	๑๓.๔	๐	๐	๖๗.๖	๗๒.๙	๑๖๒.๘	๑๖๔.๒	๓๐.๖	๑๗๕.๓	๑๔๕.๔	๒๖.๕	๐	๘๕๘.๗
	เฉลี่ย (มม.)	๐.๔๓	๐	๐	๒.๒๕	๒.๓๕	๕.๔๓	๕.๓	๐.๙๙	๕.๘๔	๔.๖๙	๐.๘๘	๐	๒.๓
๒๕๖๐	ปริมาณ (มม.)	๖	๐	๔๐.๙๒	๔๕.๗	๒๒๐.๔	๑๕๓.๘	๑๖๘.๘	๒๗๔	๑๒๖.๕	๑๘๖.๑	๙๐.๘	๑๘.๑	๑,๓๓๑.๑๐
	เฉลี่ย (มม.)	๐.๑๙	๐	๑.๓๓	๑.๕๒	๗.๑๑	๕.๑๓	๕.๔๕	๘.๘๔	๔.๒๒	๖	๓.๐๓	๐.๕๘	๓.๖
๒๕๖๑	ปริมาณ (มม.)	๕๖.๖	๐	๔๔.๓	๑๙๖.๗	๑๘๙.๒	๕๕.๒	๖๑	๑๒๘.๑	๒๔๑.๑	๑๔๑.๒	๖.๗	๓๐	๑,๑๕๐.๑๐
	เฉลี่ย (มม.)	๑.๘๓	๐	๑.๔๓	๖.๕๖	๖.๑	๑.๘๔	๑.๙๗	๔.๑๓	๘.๐๔	๔.๕๕	๐.๒๒	๐.๙๗	๓.๑
๒๕๖๒	ปริมาณ (มม.)	๐	๑๕.๑	๒.๓	๑๑๙.๖	๑๐๔.๔	๑๐๒.๑	๕๒.๗	๑๑๖.๕	๑๐๕.๘	๖.๑	๒.๑	๐	๖๒๖.๗
	เฉลี่ย (มม.)	๐	๐.๕๔	๐.๐๗	๓.๙๙	๓.๓๗	๓.๔	๑.๗	๓.๗๖	๓.๕๓	๐.๒	๐.๐๗	๐	๑.๗
๒๕๖๓	ปริมาณ (มม.)	๐	๐	๗๔.๓	๒๐.๘	๖๔.๙	๑๖๕.๗	๔๒.๖	๑๖๓	๒๐๑	๑๕๔.๕	๕.๗	๓.๕	๘๙๖
	เฉลี่ย (มม.)	๐	๐	๒.๔	๐.๖๙	๒.๐๙	๕.๕๒	๑.๓๗	๕.๒๖	๖.๗	๔.๙๘	๐.๑๙	๐.๑๑	๒.๔
๒๕๖๔	ปริมาณ (มม.)	๐	๐	๐	๑๒๕.๑	๑๙๔.๔	๕๓	๘๔.๙	๖๕.๒	๑๙๗.๙	๒๐๔.๓	๒๔.๓	๐	๙๔๙.๑
	เฉลี่ย (มม.)	๐	๐	๐	๔.๑๗	๖.๒๗	๑.๘๙	๓.๐๓	๒.๓๓	๗.๐๗	๗.๓	๐.๘๗	๐	๒.๗๔
๒๕๖๕	ปริมาณ (มม.)	๑๕.๒	๒๕.๒	๒๗.๖	๑๒๔.๕	๒๓๕.๔	๑๓๖.๓	๗๘.๗	๒๔๔.๒	๒๓๙.๖	๕๖.๖	๓๓.๒	๑๓.๕	๑,๒๓๐
	เฉลี่ย (มม.)	๐.๔๙	๐.๙	๐.๙๙	๔.๑๕	๗.๕๙	๔.๘๗	๒.๘๑	๘.๗๒	๘.๕๖	๒.๐๒	๑.๑๙	๐.๔๘	๓.๕๖
๒๕๖๖	ปริมาณ (มม.)	๐	๔.๒	๐	๑๓	๖๔.๗	๘๑.๙							
	เฉลี่ย (มม.)	๐	๐.๑๕	๐	๐.๔๓	๒.๐๙	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐.๒๒

ที่มา : สถานีฝนอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, พ.ศ.๒๕๖๖

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๕ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๖ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๑ องศาเซลเซียส

ภาพที่ ๓ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ.๒๕๖๕)

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอนครหลวง ปี พ.ศ. ๒๕๖๕

เดือน	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
	(องศาเซลเซียส)	(องศาเซลเซียส)	(องศาเซลเซียส)
มกราคม	๓๓	๒๒	๒๗
กุมภาพันธ์	๓๔	๒๔	๒๙
มีนาคม	๓๖	๒๖	๓๐
เมษายน	๓๖	๒๗	๓๑
พฤษภาคม	๓๕	๒๗	๓๐
มิถุนายน	๓๔	๒๖	๒๙
กรกฎาคม	๓๓	๒๖	๒๙
สิงหาคม	๓๓	๒๖	๒๙
กันยายน	๓๒	๒๕	๒๘
ตุลาคม	๓๒	๒๕	๒๘
พฤศจิกายน	๓๒	๒๔	๒๘
ธันวาคม	๓๒	๒๑	๒๖

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ.๒๕๖๕

๔. เส้นทางคมนาคม

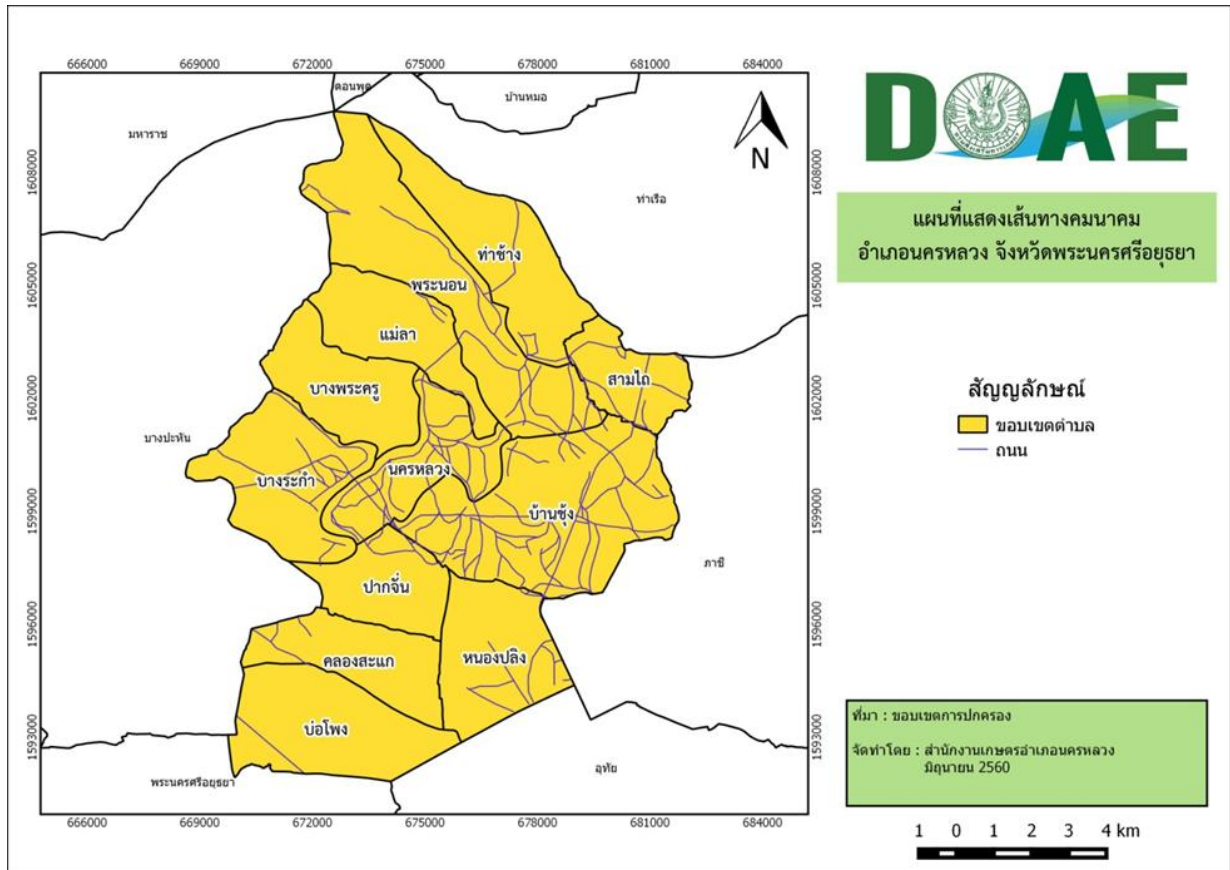
ตำบลท่าช้าง มีถนนลาดยางสายหลักที่สำคัญ สำหรับประชาชนใช้สัญจรไปมาระหว่างอำเภอต่าง ๆ และตัวจังหวัด คือถนนสายแม่ลา - สามไถ และสายนครหลวง - ท่าช้าง - สามไถ รวมถนนอีก ๒ สาย ที่สำคัญ คือถนนสายเลียบบันคลองส่งน้ำเริงรางและคลองชลประทาน ซึ่งอยู่ฝั่งซ้ายและขวาของแม่น้ำป่าสัก การสัญจรไปมาระหว่างสองฝั่งจึงมีความสะดวกนอกจากนี้ได้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำป่าสักเชื่อมถนนสองฝั่ง บริเวณหมู่ที่ ๓ ตำบลท่าช้าง ใกล้โรงเรียนท่าช้างวิทยาคม ยิ่งทำให้การสัญจรไปมาระหว่างสองฝั่งมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนดินลูกรังเชื่อมระหว่างภายในหมู่บ้านกับถนนสายหลัก และเชื่อมต่อไปยังพื้นที่การเกษตร ซึ่งมีจำนวนหลายสาย และเพื่อให้ประชาชนใช้สัญจรไปมาได้สะดวกยิ่งขึ้นการคมนาคมทางน้ำในปัจจุบันยังมีใช้อยู่บ้างเนื่องจากการคมนาคมใช้ถนนส่วนใหญ่ทำให้การคมนาคมทางน้ำลดความสำคัญลงไป

การคมนาคมของตำบลมีการคมนาคมทางบกเป็นหลักสำหรับเดินทางและขนส่งผลิตผลการเกษตรออกสู่ตลาดแยกเป็น

๑. การติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงใช้ทางหลวงท้องถิ่นถนนลาดยางสภาพดีเชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒ ติดต่อกับตัวจังหวัด

๒. การติดต่อภายในตำบลใกล้เคียงใช้ทางหลวงท้องถิ่น ถนน ก.ส.ช. ถนนคันคลองชลประทานได้โดยสะดวก

๓. มีรถโดยสารประจำทาง ๒ สายวิ่งผ่านตำบลสายอำเภอท่าเรือ- อยุธยาและสายวัดคงหวาย- อยุธยา

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมในเขตอำเภอนครหลวง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๐)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

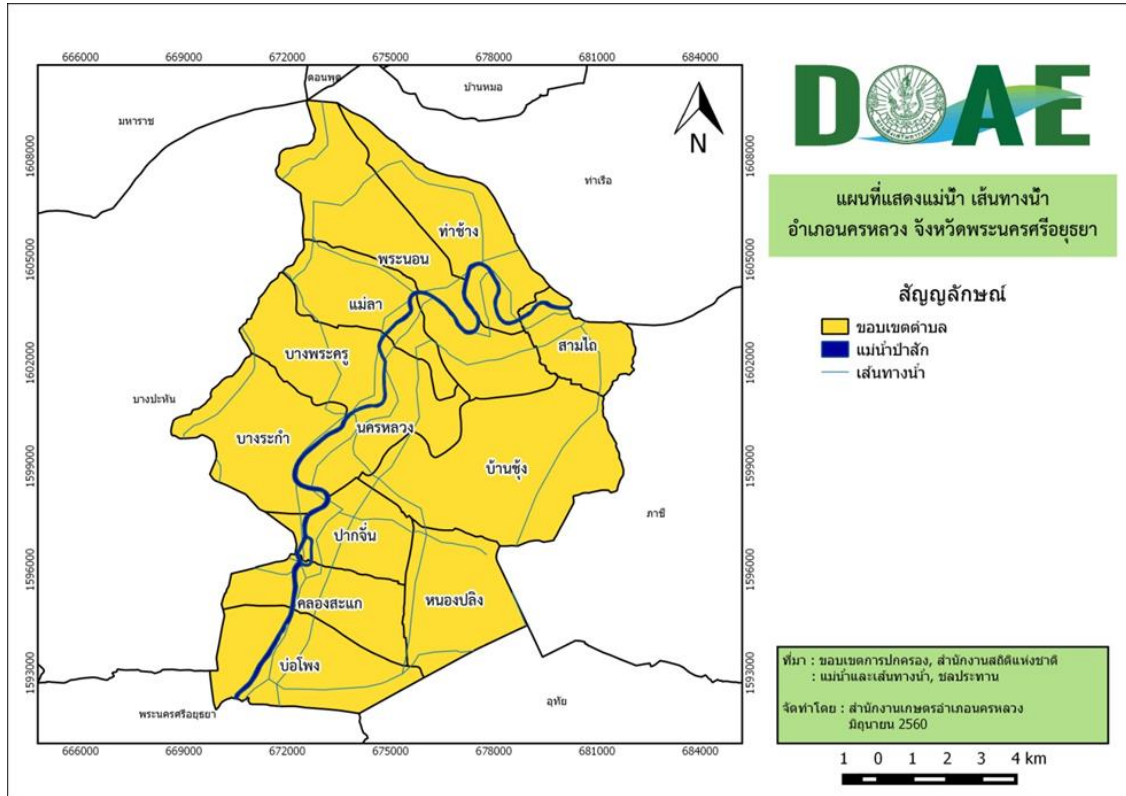
ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

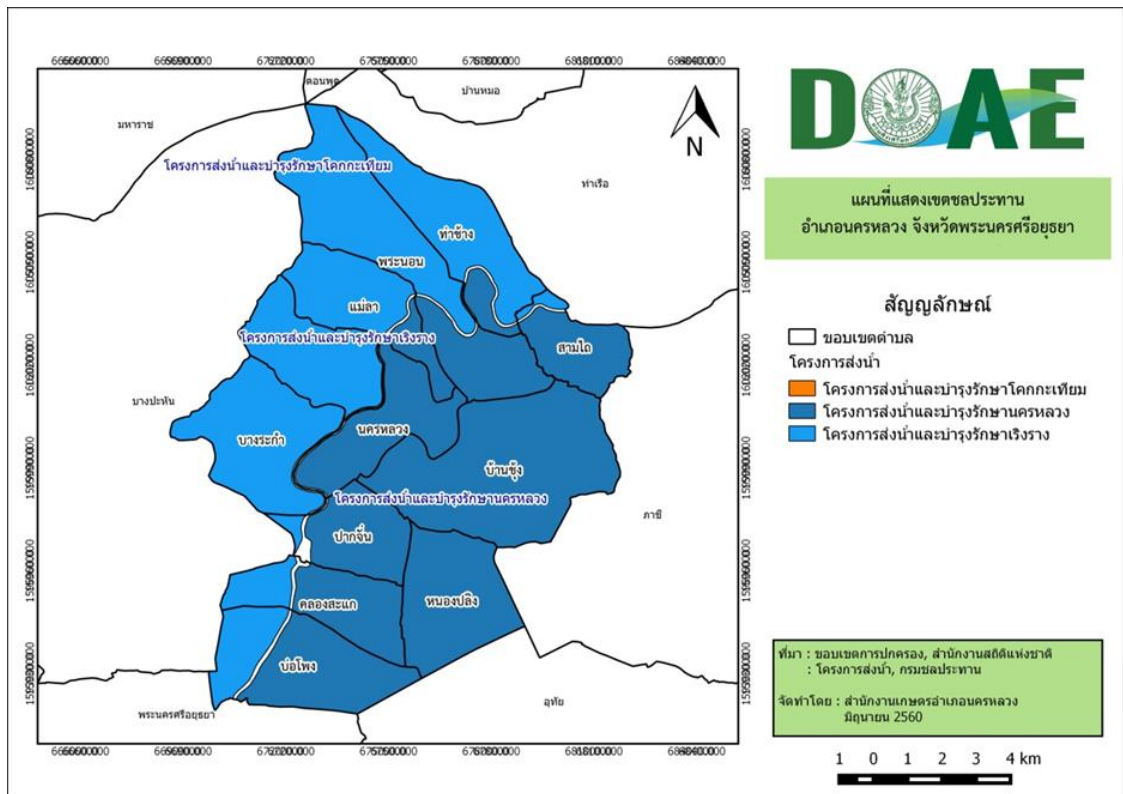
ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน จำนวน ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำป่าสัก อยู่ในเขตลุ่มน้ำ จำนวน ๒ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำป่าสักและลุ่มน้ำเจ้าพระยา

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำที่รับผิดชอบ ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราง ซึ่งจะส่งน้ำผ่านไปยังคลองชลประทานและลำรางต่างๆ ในพื้นที่ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงแม่น้ำ เส้นทางน้ำ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๐)

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตชลประทาน
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๐)

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑) สภาพเศรษฐกิจการเกษตร ตำบลท่าช้างมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๗,๙๒๙ ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ที่สำคัญได้แก่ การทำนาปลูกข้าว มีพื้นที่ปลูกข้าว ๖,๑๓๖ ไร่ และมีการปลูกไม้ผลไม้อื่นต้น พืชไร่หลังนา ทำประมง และเลี้ยงสัตว์บ้างแต่ไม่มากนัก

๒) สภาพการผลิตข้าว ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจของตำบลนครหลวง เกษตรกรปลูกข้าวในฤดูนาปี และฤดูนาปรัง ปีละ ๒ ครั้ง เนื่องจากพื้นที่การเกษตรที่ใช้ทำนาได้รับน้ำชลประทานครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ ทำให้มีการทำนาต่อเนื่องและหมุนเวียนโดยตลอด และพบว่ามีการทำนาทุกระยะตั้งแต่เตรียมดินถึงการเก็บเกี่ยว วิธีการปลูกใช้ปลูกแบบนาหว่านน้ำตาม ชนิดพันธุ์ข้าวที่ใช้เป็นข้าวเจ้าประเภทไม่ไวต่อช่วงแสง ได้แก่ พันธุ์ กข๓๑ (ปทุมธานี ๘๐) กข๔๑ กข๘๕ ผลผลิตเฉลี่ย ๖๕๒ กิโลกรัมต่อไร่ (ที่ความชื้น ๑๕ เปอร์เซ็นต์)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๔๓๙,๑๕๙ ล้านบาท เป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ต่อหัวสูงเป็นลำดับที่ ๖ ของประเทศ โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับ

อันดับที่ ๑ คือ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม

อันดับที่ ๒ คือ สาขาการขนส่ง การขายปลีกฯ

อันดับที่ ๓ คือ สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ฯ

๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรทั้งสิ้น ๔,๔๐๓ คน จำนวนครัวเรือน ๑,๖๔๐ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๒,๑๓๗ คน หญิง ๒,๒๖๖ คน แบ่งเป็น ๘ ชุมชน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนครัวเรือนตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชุมชน	ชื่อชุมชน	ครัวเรือนทั้งหมด	ประชากร		
			หญิง	ชาย	รวม
๑	บ้านกุฎีกรู	๒๖๙	๓๒๖	๓๑๑	๖๓๗
๒	บ้านท่าช้างใต้	๑๗๖	๒๗๑	๒๔๐	๕๑๑
๓	บ้านท่าช้าง	๒๐๕	๒๗๕	๒๕๓	๕๒๘
๔	บ้านท่าช้างเหนือ	๑๒๐	๑๘๑	๑๕๔	๓๓๕
๕	บ้านสาไร	๒๔๗	๓๕๑	๓๖๐	๗๑๑
๖	บ้านต้นโพธิ์	๒๔๑	๓๒๔	๓๒๐	๖๔๔
๗	บ้านไม้หนอง	๒๗๓	๓๖๙	๓๕๖	๗๒๕
๘	บ้านท่าช้างใต้	๑๐๙	๑๖๙	๑๔๓	๓๑๒
รวม		๑,๖๔๐	๒,๒๖๖	๒,๑๓๗	๔,๔๐๓

ที่มา : เทศบาลตำบลอรัญญิก, พ.ศ.๒๕๖๕

๖.๔ การศึกษา

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโรงเรียน จำนวน ๓ โรงเรียน ได้แก่

๑. โรงเรียนวัดมเหยงค์ เปิดสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ - ประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

๒. โรงเรียนวัดน้อย เปิดสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ - ประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

๓. โรงเรียนท่าช้างวิทยาคม เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๒ ศูนย์ ได้แก่

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดน้อย

๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดมเหยงค์

๖.๕ สาธารณสุข

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานพยาบาล จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลท่าช้าง

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑. การนับถือศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลท่าช้าง นับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้ยังมีการนับถือศาสนาอื่นๆ บ้าง

ตำบลท่าช้าง มีวัดจำนวน ๗ แห่ง

- วัดกุฎีกรู ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าช้าง
- วัดร้อยไร่ ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าช้าง
- วัดน้อย ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลท่าช้าง
- วัดดงหวาย ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลท่าช้าง
- วัดสีจำปา ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าช้าง
- วัดมเหยงค์ ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าช้าง
- วัดคลองน้ำชา ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าช้าง

๒. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ตำบลท่าช้าง มีพิธีไหว้ครูบูชาเตา เป็น “พิธีไหว้ครู” ช่างตีมีดตีดาบ ของชาวบ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนอง และบ้านสำไร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง ซึ่งมีอาชีพในการตีมีด เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “มีดอรัญญิก” บรรพชนของชาวบ้านไผ่หนองและบ้านต้นโพธิ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวงนั้นเป็นชาวบ้านเวียงจันทร์ เข้ามาตั้งรกรากอยู่ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ มีอาชีพในการตีทองและตีเหล็ก แต่ต่อมาเลิกการตีทอง จึงเหลือแต่การตีเหล็กเพียงอย่างเดียว เหล็กที่ตีนี้ส่วนใหญ่ทำเป็นมีด ดาบ และอาวุธ ตลอดจนเครื่องมือใช้อื่น ๆ ซึ่งมีคุณภาพดีมาก เมื่อทำเสร็จแล้วก็นำมาขายที่หมู่บ้านอรัญญิก ตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ จึงเรียกว่า “มีดอรัญญิก” สิ่งที่ชาวตำบลท่าช้างทุกคนยังคงถือสืบกันมาตามขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมคือการ “ไหว้ครูบูชาเตา” ซึ่งทุกบ้านจะจัดบูชาในวันพฤหัสบดีช่วงเช้าตรู่ ของวันขึ้น ๗ ค่ำ ๙ ค่ำ เดือน ๕ (ประมาณเมษายน-พฤษภาคม) ตามแต่ความสะดวกเพื่อระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ และเพื่อความเป็นสิริมงคลของตน ทั้งยังเป็นการปิดเป่าอุปัทวเหตุต่าง ๆ ในการตีเหล็กอีกด้วย พอได้เวลาผู้ทำพิธีไหว้ครูก็จะกล่าวบทขุมนุมเทวดาไหว้พระรัตนตรัย จากนั้นก็จะกล่าวบทอัญเชิญครูบาอาจารย์ทั้งหลายอันได้แก่ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระวิศณุกรรม พระมาตุลี พระพาย พระคงคา พระฤๅษี ๘ องค์ ฯลฯ ตลอดจนบูรพาจารย์ทั้งครูไทย ครูลาว ครูมอญ ครูจีน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทพรแก่ผู้เข้าร่วมพิธีให้ประสบแต่ความสุขความเจริญ แล้วปิดทองเครื่องมือทุกชิ้น ทำน้ามนต์ธรรณีสารประพรม

เครื่องมือและผู้เข้าร่วมพิธี โดยทุกบ้านจะลงมือซ่อมเครื่องมือต่าง ๆ ให้เรียบร้อยก่อนกำหนดหนึ่งหรือสองวันและทำความสะอาดเครื่องมือ แล้วนำมาวางไว้ในที่อันสมควร เตาเผาเหล็กจะต้องปิ้งกันใหม่ และจะเตรียมเครื่องสังเวทให้ครุอย่างครบครัน มีเครื่องบูชาพระพุทธรูป แต่งเป็นชั้นห้า มีข้าวตอก ดอกไม้ ธูป เทียน กรวยดอกไม้ ๕ กรวย เครื่องบูชาพระภูมิ เครื่องบูชาพระแม่ธรณี เครื่องบูชาเทพเจ้า (พระวิษณุ) มีดอกไม้ ธูป เทียน ด้ายสายสิญจน์ ทองคำเปลว น้ำหอม แป้งกระแจะ เครื่องนุ่งห่ม แก้วแหวนเงินทอง โตกบายศรี ขนมต้มขาว ขนมต้มแดง (ภาษาชาวบ้านเรียกว่า "พาวัญญ") เอาใบตองทำเป็นกรวยจำนวนมาก ใบคุณ ดอกคุณ ดอกดาวเรือง ดอกบานชื่น ดอกบานไม่รู้โรย ใบทอง ใบนาค ใบขมิ้นชัน ใส่ในกรวยเครื่องสังเวทมีหมู ไก่ และสุรา พอรุ่งอรุณของเช้าวันพฤหัสบดีก็จะนำเครื่องบูชาและอาหารคาวหวาน บูชาพระภูมิ แม่ธรณี ส่วนเครื่องสังเวทต่าง ๆ ที่ได้เตรียมไว้จะต้องนำมาวางไว้ที่เครื่องมือ แล้วจะทำพิธีสวดโองการเชิญเทพเจ้ามาเพื่อเป็นสิริมงคล แล้วผู้ใหญ่ในเรือนนั้นจะเรียกลูกหลานมาบูชากราบไหว้ ขอพรอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นมงคลแก่ทุกคน พอธูปหมดดอก ผู้ใหญ่จึงจะเสด็จ(เลิกพิธี) และจะเรียกลูกหลานทุก ๆ คนมาช่วยกันผูกกรวยดอกไม้ติดกับเครื่องมือทุกชิ้น เติมด้วยแป้งกระแจะหอม และปิดด้วยทองคำเปลว สุราที่นำไปไหว้นั้นทุกคนจะต้องดื่ม เพราะถือว่าเป็นน้ำอัมฤตของครูอาจารย์ ซึ่งประสิทธิ์ประสาทให้เขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จทุกประการ แล้วยกโตกบายศรี มาวางกลางบ้าน ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ จะผูกขวัญ (สายสิญจน์ผูกข้อมือ) ให้ศิลาให้พรแก่ลูกหลานทุกคน ผู้ใหญ่จะให้ลูกหลานเรียกญาติและผู้ที่เคยคบกับญาติมารวมที่บ้านตน เป็นอย่างนี้ทุกบ้าน (ภาษาชาวบ้านเรียนว่าค้ำคุณ) เพื่อเป็นสิริมงคลระหว่างกัน สำหรับในวันนั้นทุกบ้านจะต้องรับทุกคนที่มาเยือน ด้วยสุรา อาหาร อย่างหน้าขึ้นตาบาน และมีประเพณีและวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือ งานมาฆบูชา บุญวิสาขบูชา บุญเข้าพรรษา บุญตักบาตรดอกไม้ บุญสงกรานต์ บุญออกพรรษา บุญมหาชาติ บุญทอดกฐิน เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเพณีวัฒนธรรมของชนชาติไทยทั่วไปที่ปฏิบัติกันมาเป็นประจำ

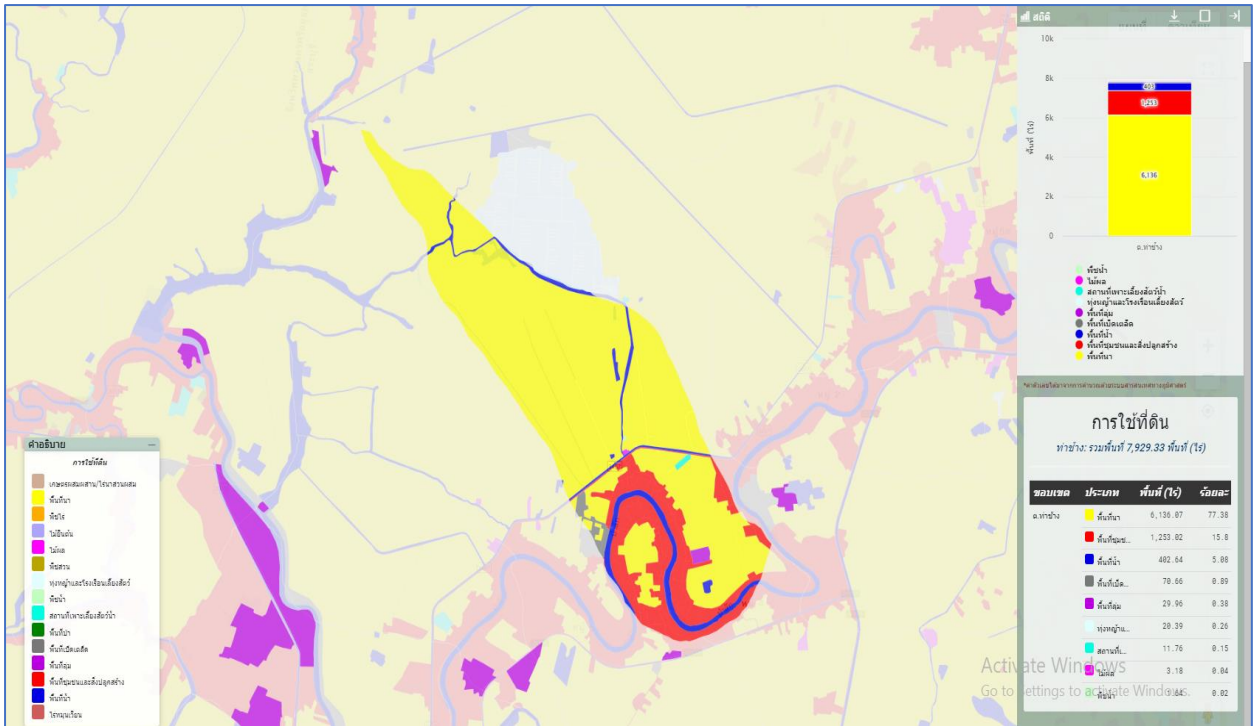
๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

ตำบลท่าช้าง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน ๖,๑๓๖.๐๗ ไร่ ร้อยละ ๗๗.๓๘ รองลงมาคือพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๑,๒๕๓.๐๒ ไร่ ร้อยละ ๑๕.๘๐ และพื้นที่น้ำจำนวน ๔๐๒.๖๔ ไร่ ร้อยละ ๕.๐๘

ตารางที่ ๕ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า		
พืชไร่		
ไม่ย่นต้น		
ไม้ผล	๓.๑๘	๐.๐๔
พืชสวน		
พื้นที่นา	๖,๑๓๖.๐๗	๗๗.๓๘
พื้นที่น้ำ	๑.๖๔	๐.๐๒
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๑.๗๖	๐.๑๕
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๒๐.๓๙	๐.๒๖
พื้นที่ลุ่ม	๒๙.๙๖	๐.๓๘
พื้นที่น้ำ	๔๐๒.๖๔	๕.๐๘
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๒๕๓.๐๒	๑๕.๘๐
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๐.๖๖	๐.๘๙

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๖

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๖)

ภาพที่ ๘ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๖)

๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลท่าช้าง พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลักเพียงอย่างเดียว ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๕,๐๐๔.๓๓ ไร่ รองลงมาคือ ไม้ผล มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๓๕.๕๗ ไร่ และพืชผัก มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๗.๓๖ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นเล็กน้อย

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชนิดพืช	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่)
ข้าว	๕,๐๐๔.๓๓
อ้อย	
มันสำปะหลัง	
ยางพารา	
ปาล์มน้ำมัน	
พืชไร่	
ไม้ผล	๓๕.๕๗
ไม้ยืนต้น	๗.๑๑
พืชผัก	๗.๓๖
ไม้ดอก/ไม้ประดับ	๒.๔๖
รวม	๕,๐๕๖.๘๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๖

ภาพที่ ๙ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๖)

๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลท่าช้าง มีองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๖ กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ ๗ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมีดอรัญญิกวินัยรวายเจริญ	๑๖๒/๓	๗	ท่าช้าง	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โลหะโพธิ์ทองอรัญญิก	๔๔/๑	๖	ท่าช้าง	๙
วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิกบ้านสาโร	๙/๒	๕	ท่าช้าง	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ด และงานฝีมือ ม.๒ ต.ท่าช้าง	๔๑	๒	ท่าช้าง	๑๑
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่ชน ไก่พื้นเมือง และผลิตภัณฑ์บ้านท่าช้าง	๑๓๕	๔	ท่าช้าง	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมมีดอรัญญิก (หมู่บ้าน OTOP) เพื่อการท่องเที่ยว	๙๙	๘	ท่าช้าง	๑๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๖

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลท่าช้าง

๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่

๑) เกษตรกร

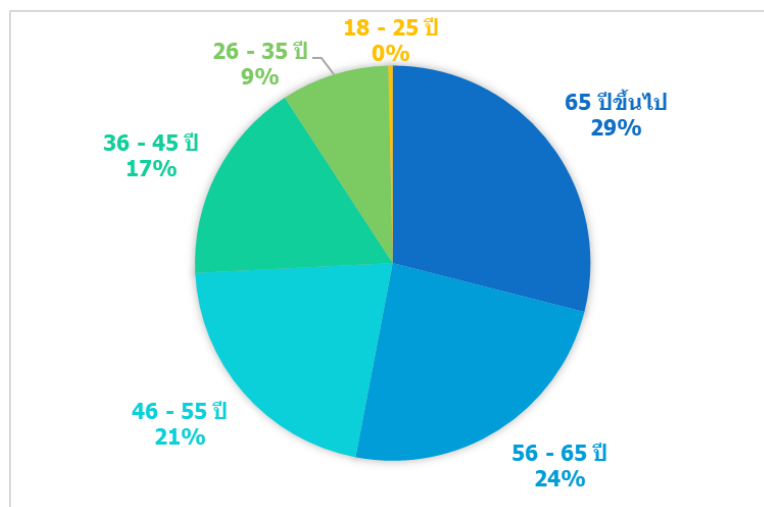
(๑) ครุว์เรือนเกษตรกร

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครุว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๒๘๓ ครุว์เรือน โดยมีหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกร อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๘๒ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙๘ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๓ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกร จำแนกตามอายุ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ช่วงอายุ (ปี)	ครุว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๘๒	๒๘.๙๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๖๘	๒๔.๐๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๖๐	๒๑.๒๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๔๗	๑๖.๖๑
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๕	๘.๘๓
๑๘ - ๒๕ ปี	๑	๐.๓๕
รวม	๒๘๓	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔

ภาพที่ ๑๐ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลท่าช้าง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔)

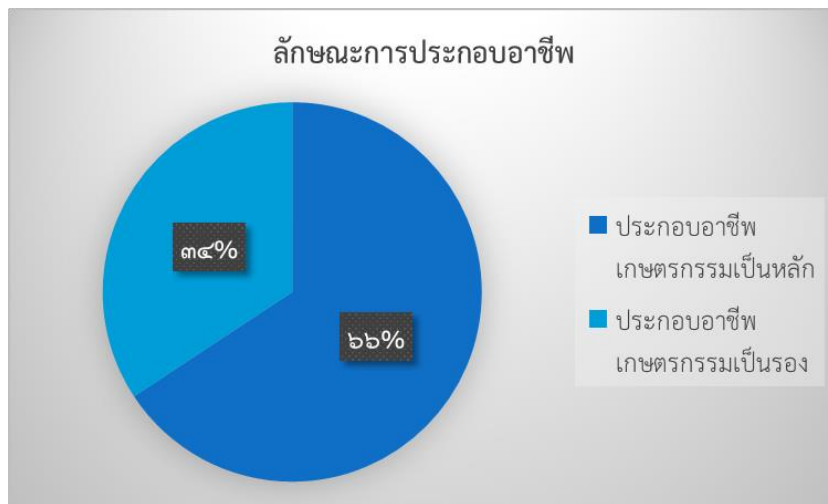
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๙๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๕

ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๘๖	๖๕.๗๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๙๗	๓๔.๒๕
รวม	๒๘๓	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔

ภาพที่ ๑๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลท่าช้าง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่า จำนวน ๒๐๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๖๔ รองลงมาคือเจ้าของเอง จำนวน ๑๓๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔๗ และอื่นๆ จำนวน ๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๑๓๓	๓๙.๔๗
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๓	๐.๘๙
เช่า	๒๐๑	๕๙.๖๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔

ภาพที่ ๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลท่าช้าง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลท่าช้าง มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด/น.ส.ทุกประเภท จำนวน ๑๓๓ ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครั้วเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๑๓๓	๐	๐	๐	๑๓๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔

ภาพที่ ๑๓ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๔)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวิสาหกิจชุมชน ๖ แห่ง สมาชิก

๕๙ ราย

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ท่าช้าง	-	-	-	-	-	-	๖	๕๙	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลท่าช้าง มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์, ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์, ศูนย์เรียนรู้ ฯ ด้านปศุสัตว์ ๑ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
ท่าช้าง	-	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลท่าช้าง มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๘ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๙ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๘ ราย และครูบัญชีอาสา ๑ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัครฝนหลวง	ครูบัญชีอาสา	ประมงอาสา	อาสาปศุสัตว์	หมอดินอาสา	เกษตรกรหมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจการเกษตร	อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน
ท่าช้าง	-	๑	-	-	๘	๙	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

(๒) ปรากฏชาวบ้าน
ตำบลท่าช้าง ไม่มีปรากฏชาวบ้าน

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ตำบลท่าช้าง มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน ๑ ศูนย์

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลท่าช้าง

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายนิรุต แซ่มโสภา อายุ ๓๙ ปี

บ้านเลขที่ : ๑๑/๔ หมู่ ๕ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลท่าช้าง ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๙๘ และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S๑) ร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยเป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน อาศัยน้ำจากระบบชลประทานในการทำเกษตร ๑๐๐ % ผลผลิตต่อไร่อยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ พันธุ์ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ส่งเสริมที่ทางการรับรองและมีความเหมาะสมกับพื้นที่ ต้นทุนผลิตค่อนข้างสูง โดยเฉพาะราคาปุ๋ยและสารเคมีที่มีราคาแพง

แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต การใช้สารชีวภัณฑ์ ลดการเผาตอซัง การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นต้น

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

๒. การเพาะเลี้ยงไก่พื้นเมือง

๓. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน

หลักสูตรบังคับ : ๑. เกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน

๒. การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๓. การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์

๔. การปรับปรุงบำรุงดิน

๕. การผลิตพืชอาหารปลอดภัยตามระบบ GAP

หลักสูตรเสริม : ๑. การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม

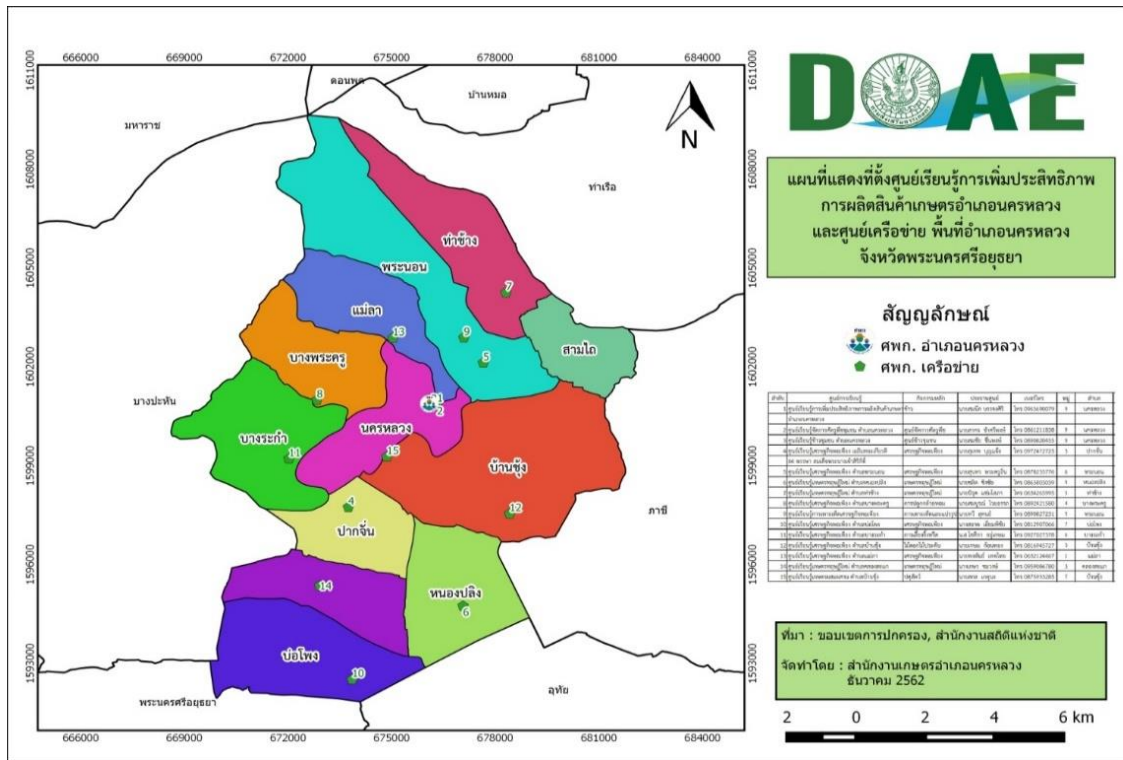
๒. การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล IFPP

๓. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

ตารางที่ ๑๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลท่าช้าง	เกษตรทฤษฎี ใหม่	๕	ท่าช้าง	นายนิรุต แซ่มโสภา	๐๘๖-๗๙๗๖๗๒๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๔ แสดงที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕)

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ตำบลท่าช้าง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน ๑ สาย คือ แม่น้ำป่าสัก เริ่มต้นจากตำบลสามโคก ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอ สิ้นสุด ณ ตำบลปอโพง ด้านทิศใต้ของอำเภอ ตำบลท่าช้างประกอบด้วยชุดดิน ๒ ชุดดิน ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๔ ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด หน้าดินอาจแตกกระแหงเป็นร่องในฤดูแล้ง และอาจมีรอยถูไถลในดิน ดินบนมีสีดำ หรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทา น้ำตาล น้ำตาลอ่อนหรือเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง สีน้ำตาลแก่ หรือสีแดง อาจพบก้อนปูน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย แต่ถ้าดินมีก้อนปูนปะปนจะมีปฏิกริยาเป็นกลางหรือด่างปานกลาง

การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา บางแห่งยกร่อง เพื่อปลูกพืชผักหรือผลไม้ ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ปัญหา โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ
 แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

- ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

- ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

กลุ่มชุดดินที่ ๒๑ ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิกริยา ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุกำเนิดดินพวกตะกอนลำนน้ำเนื้อหยาบ พบใน บริเวณที่ลุ่มระหว่างสันทรายหรือระหว่างเนินทรายชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำ แชน้ำในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินทราย สีดินเป็นสีเทา พบจุด ประสีน้ำตาล หรือสีเหลือง บางแห่งมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในเนื้อดินชั้นล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็น ต่างปานกลาง แต่ถ้ามีเปลือกหอยปะปนอยู่ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งทิ้งให้รกร้างว่างเปล่า มีวัชพืชต่างๆ ขึ้นอยู่ ทั่วไป

ปัญหา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นทรายหนา มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ขาดแคลนน้ำ บางพื้นที่ดินอาจมีน้ำท่วมขัง หรือมีน้ำท่วมขังนานในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

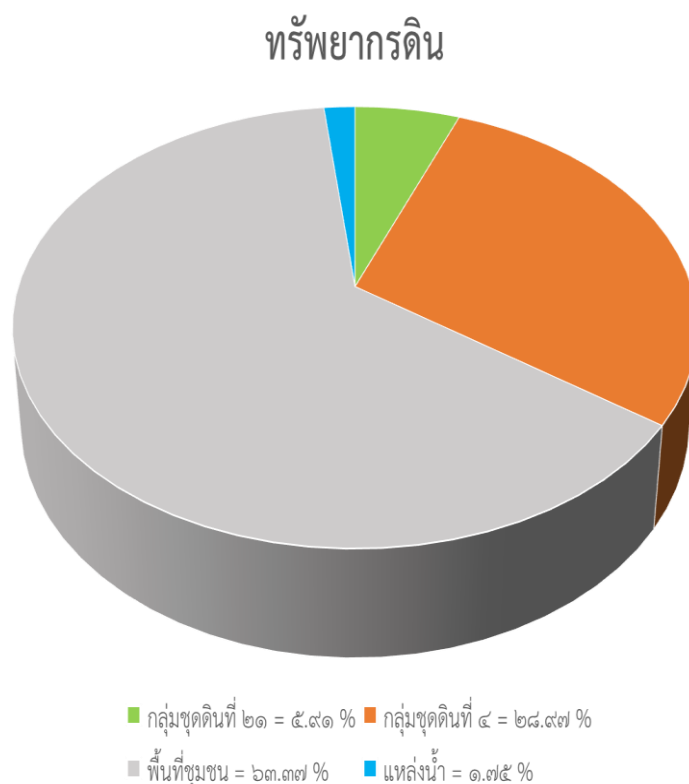
- ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง หรือหวานพืชปุ๋ยสด หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือ พืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับ ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ในพื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ควรมีการใช้วัสดุปูน ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่

- ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ย อินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. พร้อมปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับ ปุ๋ยเคมี ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ย คอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ใน พื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ควรมีการใช้วัสดุปูน ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ๕ กิโลกรัม/หลุม

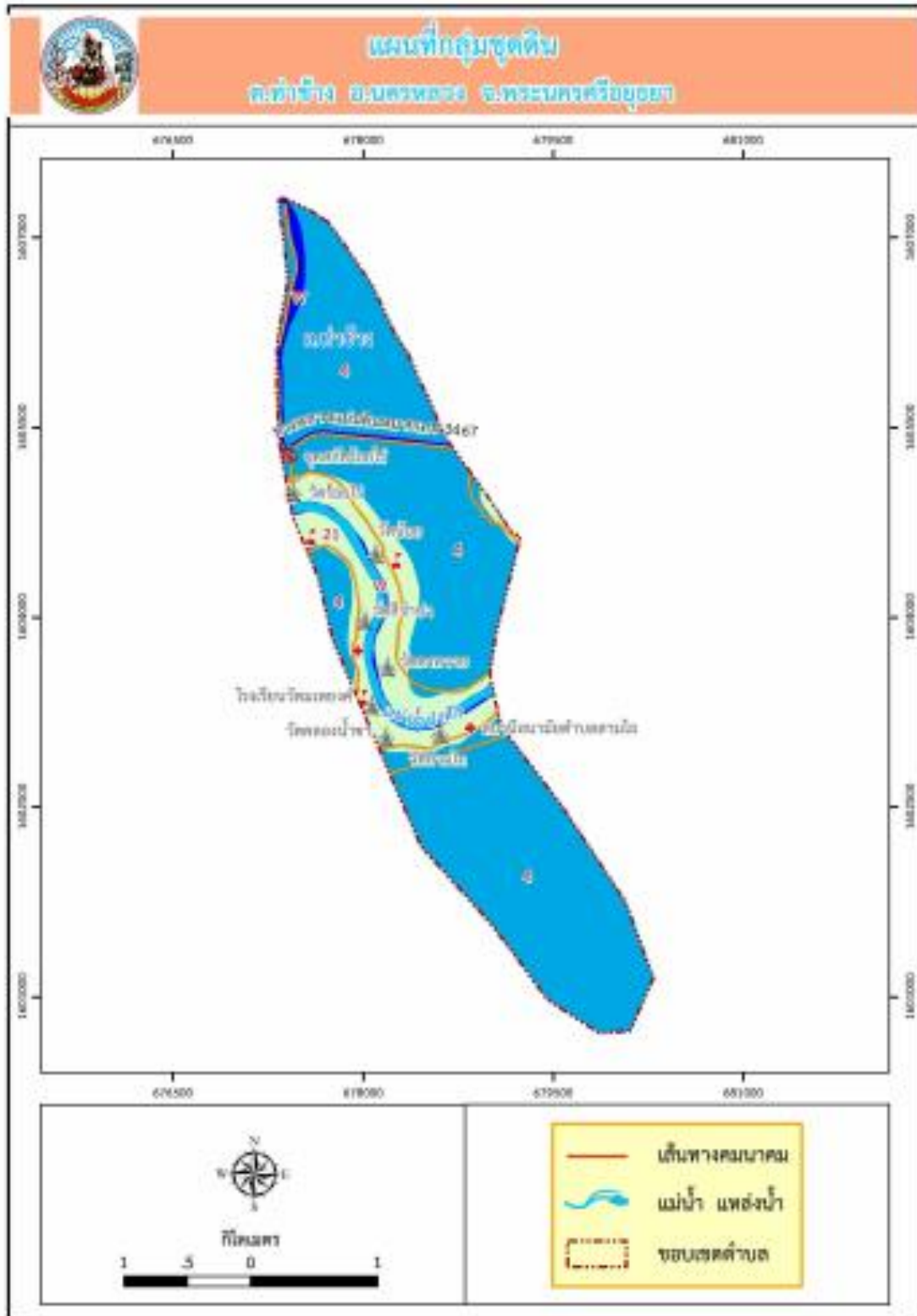
ตารางที่ ๑๖ แสดงทรัพยากรดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
กลุ่มชุดดินที่ ๒	-	-
กลุ่มชุดดินที่ ๒๑	๗๓๙.๖๔	๕.๙๑
กลุ่มชุดดินที่ ๔	๓๖๒๒.๖๘	๒๘.๙๗
พื้นที่ชุ่มชื้น	๗๙๒๔.๖๘	๖๓.๓๗
แหล่งน้ำ	๒๑๙.๐๐	๑.๗๕

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๕ แผนภูมิพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๑๖ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดิน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๕)

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลท่าช้าง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำจากระบบชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก ๑๐๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน แต่เนื่องจากตำบลท่าช้างใช้น้ำจากชลประทานเป็นหลัก แหล่งน้ำผิวดินจึงต้องใช้น้ำจากชลประทานด้วยเช่นกัน

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

มีดอรัญญิก

ประวัติความเป็นมา บ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนอง เป็นหมู่บ้านที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ และ ๗ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งสองหมู่บ้านมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักกันไปทั่ว เพราะเป็นแหล่งผลิตมีดที่ใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศที่ทำกันเป็นล่ำเป็นสันมาเกือบสองร้อยปี

กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวบ้านต้นโพธิ์และชาวบ้านไผ่หนอง รกรากถิ่นฐานเป็นชาวเวียงจันทน์ ประเทศลาว ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยประมาณช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทางช่าง มีช่างทำทองกับช่างตีเหล็ก คือ คนไหนแข็งแรงก็ได้ตีเหล็ก คนไหนอ่อนแอมีความละเอียดให้ตีทองคำ เครื่องอาภรณ์ประดับกาย การทำมาหากิน ในสมัยนั้นอาชีพทั้งสองทำกันเป็นล่ำเป็นสันตลอดมา ครั้นต่อมาในราวพ.ศ.๒๓๖๕ อาชีพช่างทองก็ได้เลิกลา สลายตัวไป คงเหลือแต่อาชีพตีมีดประเภทเดียว ชาวบ้านจึงยึดอาชีพตีมีดเป็นอาชีพหลัก ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นปะปนเลย ข้อสังเกตที่เป็นหลักฐานว่าชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้มีอาชีพช่างทองคือ ถ้าเรานำดินที่ชุมชนแห่งนี้ลงร้อนในน้ำก็จะพบเศษทองและขี้ตะไบทองอยู่ทั่วไป

ความเป็นมาการตั้งถิ่นฐาน เหตุที่ชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยจะโดยถูกกวาดต้อนมาในสมัยเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกคราวยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์หรือจะเป็นการอพยพมาเองนั้น ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจนแต่มีหลักฐานบันทึกไว้ว่าเข้ามาโดยมีนายเทาเป็นผู้นำ (ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “ขุนนราบริรักษ์”) ได้เดินทางมาพบภูมิประเทศแห่งนี้ เป็นที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพคือ เดิมเป็นดงไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่หนาแน่น มีหนองน้ำและแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน สมัยนั้นไม่มีถนนหนทางเหมือนปัจจุบันนี้ ต้องอาศัยทางน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการคมนาคมโดยเฉพาะ ไม้ไผ่เป็นวัสดุที่สำคัญมากสำหรับช่างตีมีด เพราะไม้ไผ่มีประโยชน์อยู่ในตัวของมันนานับประการ เช่น นำมาเผาถ่านใช้เผาเหล็ก เพราะถ่านไม้ไผ่ให้ความร้อนสูงกว่าไม้ชนิดอื่น ต้น ลำ ใช้ทำบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ทำด้ามพะเนิน ด้ามค้อนและด้ามมีด ซึ่งช่างตีเหล็กต้องใช้อ้อยเป็นประจำ จึงเห็นว่าภูมิประเทศแห่งนี้เป็นอยู่อาศัยแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์จึงพร้อมใจกันลงหลักปักฐานและได้ประชุมหารือกันตั้งชื่อบ้านของตนว่า “บ้านไผ่หนอง” ให้เป็นการเหมาะสมกับภูมิประเทศแต่ก่อนนั้น สำหรับบ้านต้นโพธิ์ คนเก่าคนแก่เล่าว่า เมื่อมาถึงทำเลนี้มีต้นโพธิ์ใหญ่อยู่กลางหมู่บ้านจึงตั้งชื่อว่า “บ้านต้นโพธิ์” ครั้นกาลเวลาล่วงมาบ้านเมืองเจริญขึ้นสภาพของหมู่บ้านก็ได้เปลี่ยนแปลงไป ดงไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นก็โล่งเตียนกลายเป็นท้องไร่ท้องนา หนองน้ำก็ตื้นเขินไปหมดแล้ว

เกียรติประวัติของชุมชน

สมัยรัชกาลที่ ๓ แผ่นดินสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อราวพ.ศ.๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์เสด็จมาถวายพระเพลิง พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มาขอให้ชาวเวียงจันทน์กลับประเทศ แต่ชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้ไม่ยอมกลับขอยุติธรรมไว้ที่เมืองนครหลวง เพราะพระองค์ให้ความผาสุกชุ่มเย็น พสกนิกรของพระองค์ตลอดมาก็มีความเจริญรุ่งเรืองมาเป็นลำดับ ชื่อเสียงการตีมีดก็เลื่องลือไปทั่วสารทิศ ชาวบ้านจึงมีฐานะที่มั่นคง มีการอยู่ดีกินดี ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าล้นกระหม่อม

สมัยรัชกาลที่ ๕ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงทราบว่าบ้านต้นโพธิ์ บ้านไผ่หนองเป็นหมู่บ้านที่มีดี พระองค์พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ได้เสด็จทอดพระเนตรการดีมีดีของชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้ จึงได้ปลูกพลับพลาทที่ประทับอย่างสมพระเกียรติ และได้เกณฑ์ชาวบ้านมาทำการดีมีดีให้พระองค์ทรงทอดพระเนตร พระองค์ท่านสนพระทัยและทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอันมาก

สมัยรัชกาลที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ ทรงทอดพระเนตรการทำมิดอรัญญิก เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๙ และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จนำนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มาทอดพระเนตรการดีมีดีและเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาฯ ทรงนำครอบครัวมาทัศนศึกษาการดีมีดีที่ชุมชนแห่งนี้เช่นกัน

ที่มาของคำว่ามิดอรัญญิก ในสมัยก่อนมีตลาดร้านค้า มีโรงบ่อน อยู่ที่บ้านอรัญญิก ตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านต้นโพธิ์และหมู่บ้านไผ่หนองมากนัก ระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร มีผู้คนนำสินค้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันมากในยุคนั้นชาวบ้านก็นำเอามิดไปขาย เมื่อคนที่ซื้อไปใช้เห็นว่าคุณภาพดีจึงบอกต่อ ๆ กันไปว่ามีคุณภาพต้องมีอรัญญิก เลยเรียกติดปาก ไปหาซื้อมิดต้องไปที่อรัญญิก ที่จริงแล้วทำที่หมู่บ้านต้นโพธิ์ หมู่บ้านไผ่หนองและหมู่บ้านอื่นๆ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “มิดอรัญญิก”

ลักษณะทั่วไปของผลิตภัณฑ์มิดอรัญญิก มีอยู่ด้วยกัน ๔ ประเภท ได้แก่มิดตระกูลเกษตรกรรม มิดตระกูลคหกรรม มิดตระกูลอาวุธ และมิดตระกูลอื่นๆ แต่ละตระกูลสามารถจำแนกตามการใช้งานได้อีก ๑๒ ประเภท ซึ่งในแต่ละประเภทประกอบไปด้วยชนิดของมิดต่างๆ อีกมากมาย หลากหลายไปตามขนาดและความแตกต่างของวัสดุที่ใช้ในการผลิตของชิ้นส่วนและองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาปรากฏว่ามีถึง ๒๗๔ ชนิด

ประเพณีและวัฒนธรรม มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ได้ถือปฏิบัติสืบทอดต่อๆ กันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คือ งานมาฆบูชา บุญวิสาขบูชา บุญเข้าพรรษา บุญกฐิน บุญตักบาตรดอกไม้มัน บุญสงกรานต์ บุญเข้าสลาก บุญออกพรรษา บุญมหาชาติ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของชนชาติไทยทั่วไปที่ปฏิบัติกันมาเป็นประจำ แต่ยังมีประเพณีหนึ่งที่ขาดไม่ได้เป็นประเพณีที่นำประทับใจของชุมชนฯ และถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญมากคือ การไหว้ครู หรือไหว้ครูบูชาเตา ซึ่งปกติแล้วจะทำกันทุกหมู่บ้าน เมื่อทำบุญบำเพ็ญกุศล ตรุษและสงกรานต์ ผู้ใหญ่จะประชุมหารือกำหนดวันไหว้ครู ส่วนมากกำหนดวันข้างขึ้นเดือนหกตรงกับวันพฤหัสบดีเมื่อหารือกันดีแล้วทุกบ้านจะลงมือซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้เรียบร้อยก่อนกำหนดหนึ่งหรือสองวันและทำความสะอาดเครื่องมือแล้วนำมาวางไว้ในที่อันสมควร เตาเผาเหล็กจะต้องป้อนขึ้นใหม่และจัดเตรียมเครื่องสังเวยไหว้ครูอย่างครบครัน มีเครื่องบูชาพระพุทธแห่งเป็นขันห้า พอรุ่งอรุณของวันพฤหัสบดี เขาจะนำเครื่องบูชาและอาหารคาวหวานเป็นเครื่องบูชา บูชาพระภูมิ แม่ธรณี ส่วนเครื่องสังเวยต่างๆ ที่ได้เตรียมไว้จะต้องนำมาวางไว้ที่เครื่องมือ แล้วจัดทำพิธีสวดโองการเชิญเทพเจ้ามาเป็นศิริมงคล แล้วผู้ใหญ่ในเรือนนั้นจะเรียกลูกหลานมาบูชากราบไหว้ ขอพรอันศักดิ์สิทธิ์อันเป็นศิริมงคลแก่ทุกคน สำหรับในวันนั้นทุกบ้านจะต้อนรับทุกคนที่มาเยือน ชุมชนแห่งนี้ยังรักษาประเพณีนี้ไว้ นับเป็นประเพณีอันดีงามในวันนั้นเขาถือว่าเป็นมงคล เรื่องอัปมงคลจะไม่เกิดขึ้นเลย

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

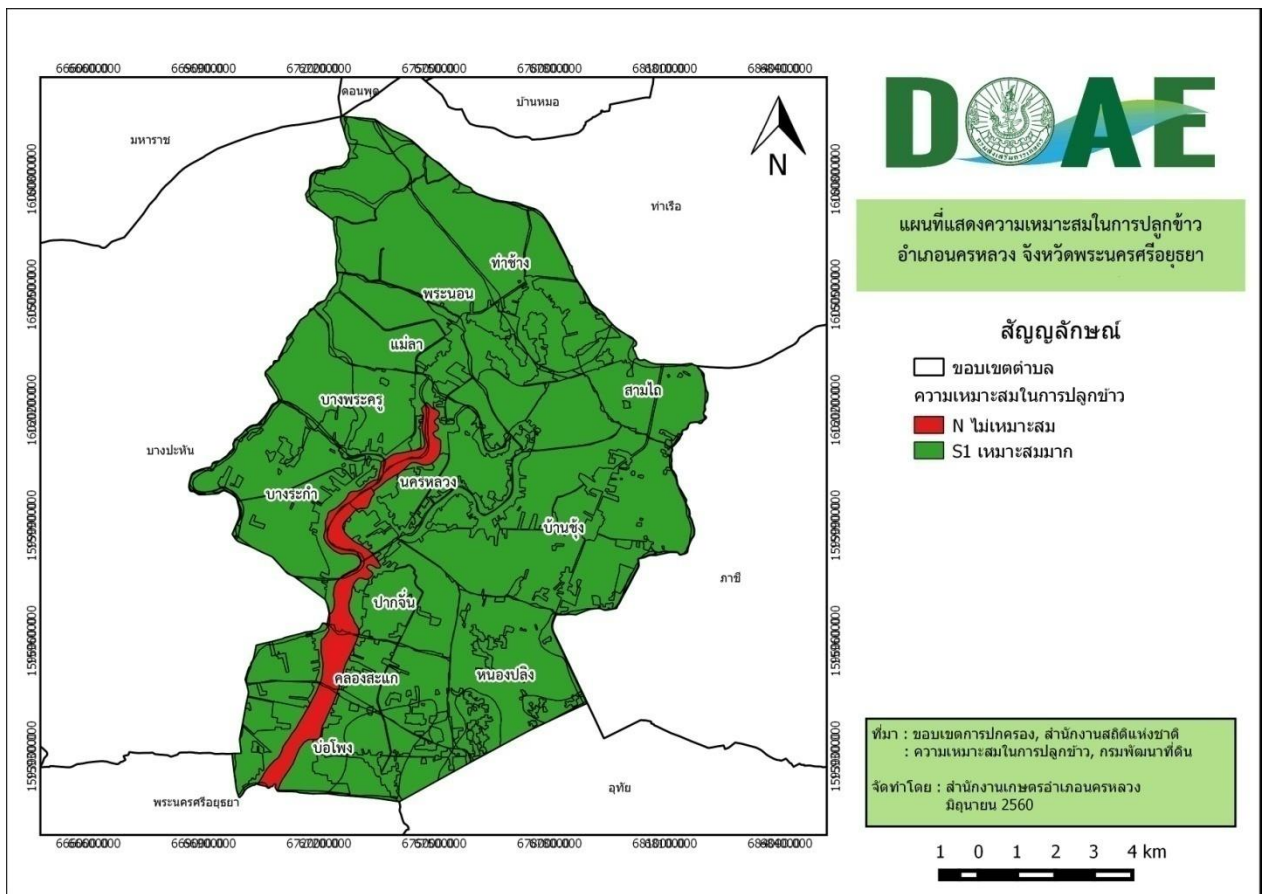
ตำบลท่าช้าง มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๗,๙๒๙ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๗,๙๒๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และไม่มีพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

ตารางที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ตามเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
ท่าช้าง	๗,๙๒๙	-	-	-	๗,๙๒๙

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๕)

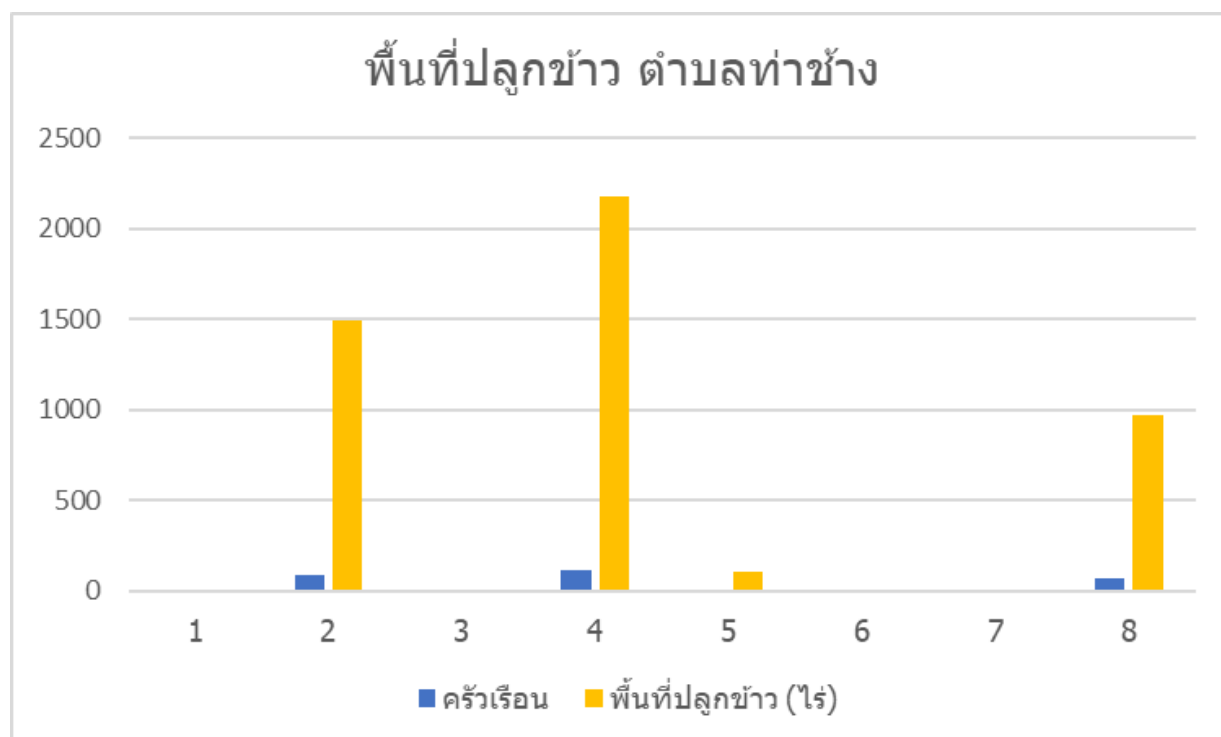
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกข้าวปี ๒๕๖๕ จำนวน ๔,๗๔๙.๘๓ ไร่ โดยพื้นที่ใหม่ ๔ ปลูกมากที่สุด จำนวน ๒,๑๗๔.๖๙ ไร่ รองลงมาคือพื้นที่ใหม่ ๒ จำนวน ๑,๔๙๒.๖๔ ไร่ และพื้นที่ใหม่ ๘ จำนวน ๙๗๐.๒๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	๐	๐.๐๐
๒	๘๖	๑,๔๙๒.๖๔
๓	๑	๓.๐๐
๔	๑๑๔	๒,๑๗๔.๖๙
๕	๑๐	๑๐๙.๒๕
๖	๐	๐
๗	๐	๐
๘	๖๖	๙๗๐.๒๕
รวม	๒๗๗	๔,๗๔๙.๘๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕)

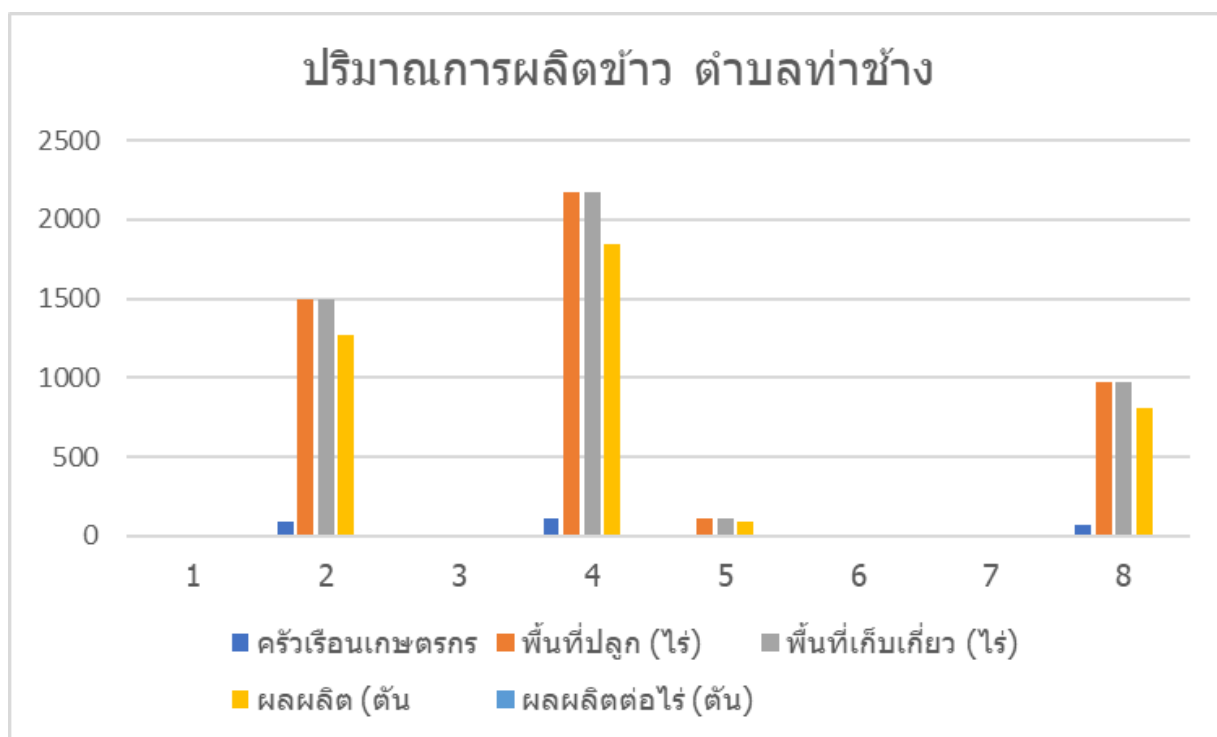
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีพื้นที่ปลูกข้าวปี ๒๕๖๕/๒๕๖๖ จำนวน ๔,๗๔๙.๘๓ ไร่ ๒๗๗ ครัวเรือน โดยมีปริมาณการผลิต จำนวน ๔,๐๐๙.๙๔ ตัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงปริมาณการผลิตข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พื้นที่การเกษตร (หมู่)	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐	๐
๒	๘๖	๑,๔๙๒.๖๔	๑,๔๙๒.๖๔	๑,๒๖๘.๗๔	๐.๘๕
๓	๑	๓.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐
๔	๑๑๔	๒,๑๗๔.๖๙	๒,๑๗๔.๖๙	๑,๘๔๘.๔๙	๐.๘๕
๕	๑๐	๑๐๙.๒๕	๑๐๙.๒๕	๘๗.๔๐	๐.๘๐
๖	๐	๐	๐	๐	๐
๗	๐	๐	๐	๐	๐
๘	๖๖	๙๗๐.๒๕	๙๗๐.๒๕	๘๐๕.๓๑	๐.๘๓
รวม	๒๗๗	๔,๖๔๙.๘๓	๔,๖๔๙.๘๓	๔,๐๐๙.๙๔	๐.๘๓
	เฉลี่ย				๐.๘๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๙ แสดงปริมาณการผลิตข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง เช่น ปทุมธานี ๑ กข๓๑ กข ๔๑ กข๔๗ กข๕๗ กข๖๑ และกข ๘๕ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน พื้นที่นาส่วนใหญ่เป็นการทำนาหว่านน้ำตม เกษตรกรมีการเตรียมดิน โดย การไถ ทำเทือกและซักร่อง

(๓) การปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นการทำนาหว่านน้ำตม โดยใช้เครื่องหว่านสะพายหลัง

(๔) ระบบการให้น้ำ เกษตรกรใช้เครื่องสูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าสู่แปลงนา

(๕) การดูแลรักษา เกษตรกรกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนและสารเคมี มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชร่องนอกรวมไปพร้อมกับการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชหลังออก

(๖) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยโดยใช้แรงงานคนในการใส่ปุ๋ยเคมี และใส่ปุ๋ยเคมี จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อข้าวอายุ ๒๐ - ๒๕ วัน โดยใช้สูตร ๑๖ - ๒๐ - ๐ ในอัตรา ๑๕ กก./ไร่ ผสมกับสูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ในอัตรา ๑๐ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวอายุ ๕๐ - ๖๐ วัน โดยใช้สูตร ๑๖ - ๑๖ - ๘ ในอัตรา ๒๕ กก./ไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวขนาดข้าว และรถขนส่งไปยังโรงสี หรือลานรับซื้อข้าว

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวทันที

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว เกษตรกรมีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าวตามอาการของโรคและแมลง โดยใช้ทั้งสารเคมีและสารชีวภัณฑ์ร่วมกันในการป้องกันกำจัด

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ตารางที่ ๒๐ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชนิดสินค้า (ข้าว)		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูนาปี	การปลูก				←	▽							
	เก็บเกี่ยว	→						←			△		
ฤดูนาปรัง	การปลูก			→								▽	
	เก็บเกี่ยว			←				→					

สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   ▽   ปลูกสูงสุด
                          ←→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   △   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มีต้นทุนการผลิตข้าว ๕,๑๕๐ บาท

ตารางที่ ๒๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	รายการ	ราคาเฉลี่ย (บาท/ไร่)
๑	ค่าเตรียมดิน (ไถ/ตีดิน ๓๐๐ บาท, ย่ำ+ลုပ်เทือก+ซักร่อง ๒๒๐ บาท)	๕๔๐
๒	ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว อัตรา ๒๕ กก./ไร่	๔๕๐
๓	ค่าจ้างปลูก (หว่าน)	๘๐
๔	ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช (คุม ๑๔๐ บาท ฆ่าหญ้า ๑๕๐ บาท)	๒๙๐
๕	ค่าจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช ๒ ครั้ง	๑๒๐
๖	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กก./ไร่	๕๑๐
๗	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ กก./ไร่	๔๕๐
๘	ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ ๓ สูตร ..... อัตรา ..... กก./ไร่	
๙	ค่าปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก/ ปุ๋ยคอก) อัตรา ..... กก./ไร่	
๑๐	ค่าจ้างใส่ปุ๋ย ๒ ครั้ง (รวมปุ๋ยเคมีและอินทรีย์)	๑๒๐
๑๑	ค่าสารบำรุงต่างๆ เช่น ฮอร์โมน น้ำหมัก ฯลฯ	๑๒๐
๑๒	ค่าจ้างใส่สารบำรุงต่างๆ ๑ ครั้ง	๖๐
๑๓	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	๕๑๐
๑๔	ค่าจ้างฉีดสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓ ครั้ง	๑๘๐
๑๕	ค่าสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช	
๑๖	ค่าจ้างฉีดสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ..... ครั้ง	
๑๗	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ต่อรอบการผลิต) ๕ ลิตร	๒๐๐
๑๘	ค่าไฟฟ้า (ต่อรอบการผลิต)	
๑๙	ค่าทำความสะอาดแปลง เช่น ตัดหญ้า ฯลฯ	
๒๐	ค่าซ่อมข้าว	
๒๑	ค่ากำจัดพันธุ์ปน (ข้าวตืด/วัชพืช)	
๒๒	ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐
๒๓	ค่าขนส่งข้าวไปโรงสี	๑๐๐
๒๔	ค่าเช่านา (ต่อ/ปี)	๑,๐๐๐
๒๕	อื่นๆ ระบุ	
รวมต้นทุนการผลิต		๕,๑๕๐.๐๐
ผลผลิต (กก./ไร่)		๘๓๐
ราคาจำหน่าย (บาท/กก.)		๘.๐๐
รายได้		๖,๖๔๐.๐๐
กำไรสุทธิ		๑,๔๙๐.๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕)

๖) สถานการณ์การตลาด/ วิธีการตลาด

สถานการณ์การตลาดข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกษตรกรปลูกข้าวโดยใช้พันธุ์ข้าวตามความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง คุณภาพดี เกษตรกรส่วนใหญ่จะส่งไปขายยังโรงสีหรือท่าข้าวทันที มีเพียงบางส่วนที่เก็บไว้ทำพันธุ์ และแปรรูปเป็นข้าวสาร

(๑) วิธีการตลาด

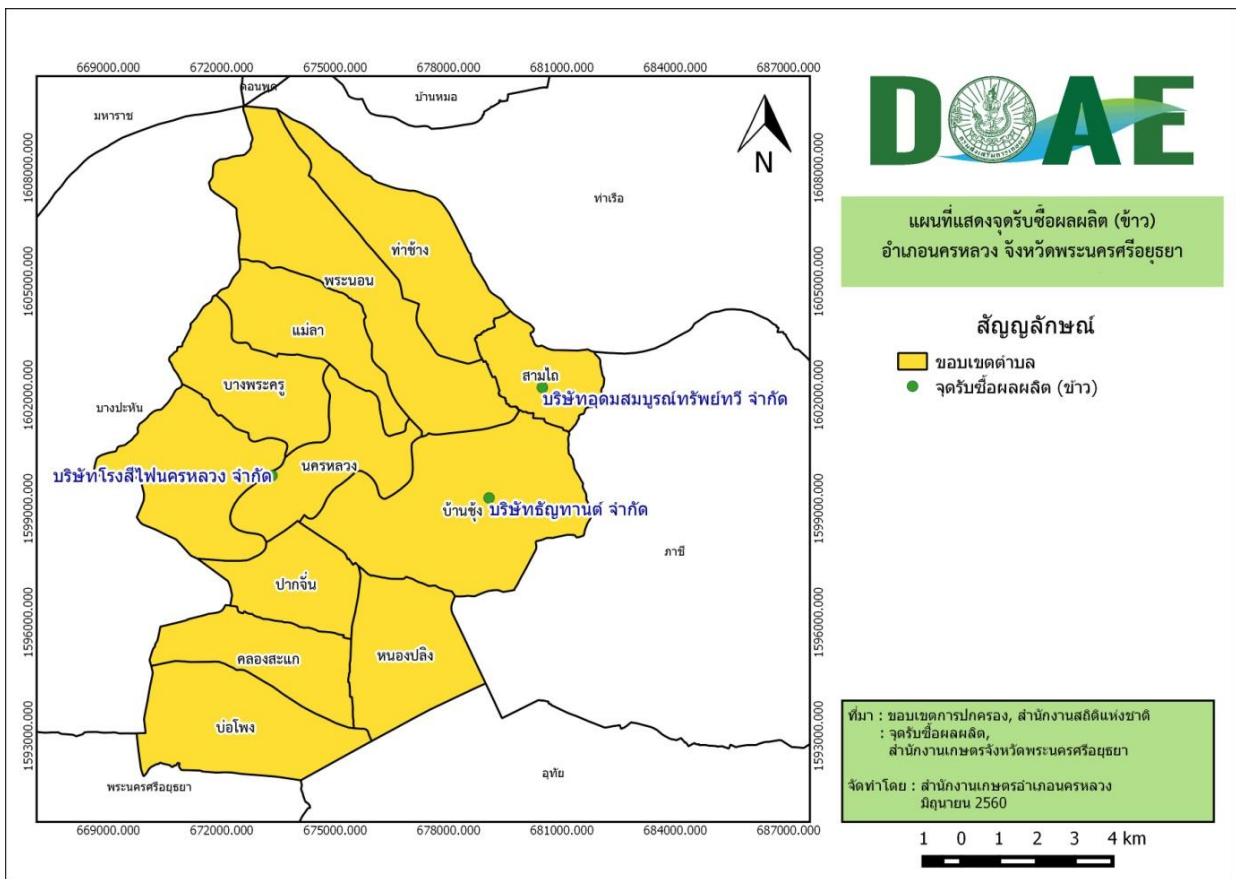
ตำบลท่าช้าง ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตข้าวในพื้นที่ แต่อำเภอนครหลวง มีโรงสี จำนวน ๑ แห่ง ท่าข้าว จำนวน ๒ แห่ง และมีบางส่วนขายให้กับโรงสีหรือท่าข้าวในบริเวณพื้นที่ข้างเคียงหรือจังหวัดข้างเคียง ซึ่งเกษตรกรตำบลท่าช้าง ไม่มีแหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ เมื่อทำการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว เกษตรกรจะนำผลผลิตไปขายยังโรงสีหรือท่าข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ท่าข้าว ช.บุญชูพืชผล ในเขตอำเภอท่าเรือ, โรงสีไพนครหลวง ตำบลท่าช้าง, ท่าข้าวธัญทนต์ ตำบลบ้านซุง และท่าข้าวรววยทรัพย์ทองหวี เป็นต้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจุดรับซื้อผลผลิตข้าว ดังนี้

ตารางที่ ๒๒ แสดงจุดรับซื้อข้าว อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอ	ประเภทจุดรับซื้อ		กำลังการผลิต ตัน/วัน
	โรงสี (จำนวน)	ท่าข้าว (จำนวน)	
นครหลวง	๑	๒	๕๐๐

ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, ๒๕๖๕)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ด้านข้าว จำนวน ๑๗ ราย

ตารางที่ ๒๓ แสดง Smart Farmer ด้านข้าว ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางสาวเสาวนีย์ เวชภูมิ	๖๕/๓ หมู่ที่ ๒	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๓	ข้าว
๒	นาย สมบุญ ศรีวิสุทธิ	๙๕ หมู่ที่ ๕	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๓	ข้าว
๓	นาย วินัย ปัญญาณี	๓๔ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๔	นาย วีระ แจ่มสว่าง	๘/๖ หมู่ที่ ๓	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๕	นาย ชรัตน์ แจ่มสว่าง	๗๐/๑ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๖	นาย พยศ จงศรี	๑๔๔ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๗	นาง สมพร สุปุแก้ว	๑๐ หมู่ที่ ๓	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๘	นาย วิทยา พระพรหม	๑๒๓ หมู่ที่ ๔	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๙	นาย สุชิน ศักดินุญ	๑๖ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๐	นาง ชลธิชา ดีลั่น	๙๘ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๑	นาย ประทีป พวงกำไร	๕๒/๕ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๒	นาย จำเนียร เพ็ญทอง	๔๐/๑ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๓	นาย สมปอง ภัยขาด	๔๘/๑ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๔	นาย บุญเลิศ พึ่งเพียร	๗๔/๑ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๕	นาง สมปอง ขนายงาม	๑๑๔/๑ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๖	นาย สุทัศน์ ชั่วทอง	๑๑๖ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว
๑๗	นางสาว บังเอิญ เวชทับ	๑๓๘ หมู่ที่ ๑	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๑	ข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า กล้วยน้ำว่า

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลท่าช้าง มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกกล้วยน้ำว่า ทั้งที่ราบไม่มีน้ำท่วมขัง และที่ลุ่มซึ่งควรยกแปลงหรือขุดล่องน้ำเพื่อระบายน้ำ ลักษณะดินเป็นดินร่วน ดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำได้ดี มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ปานกลาง (pH ประมาณ ๕.๕-๗.๕) มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตตลอดฤดูปลูก ซึ่งในพื้นที่เกษตรกรมีการปลูกกล้วยน้ำว่า

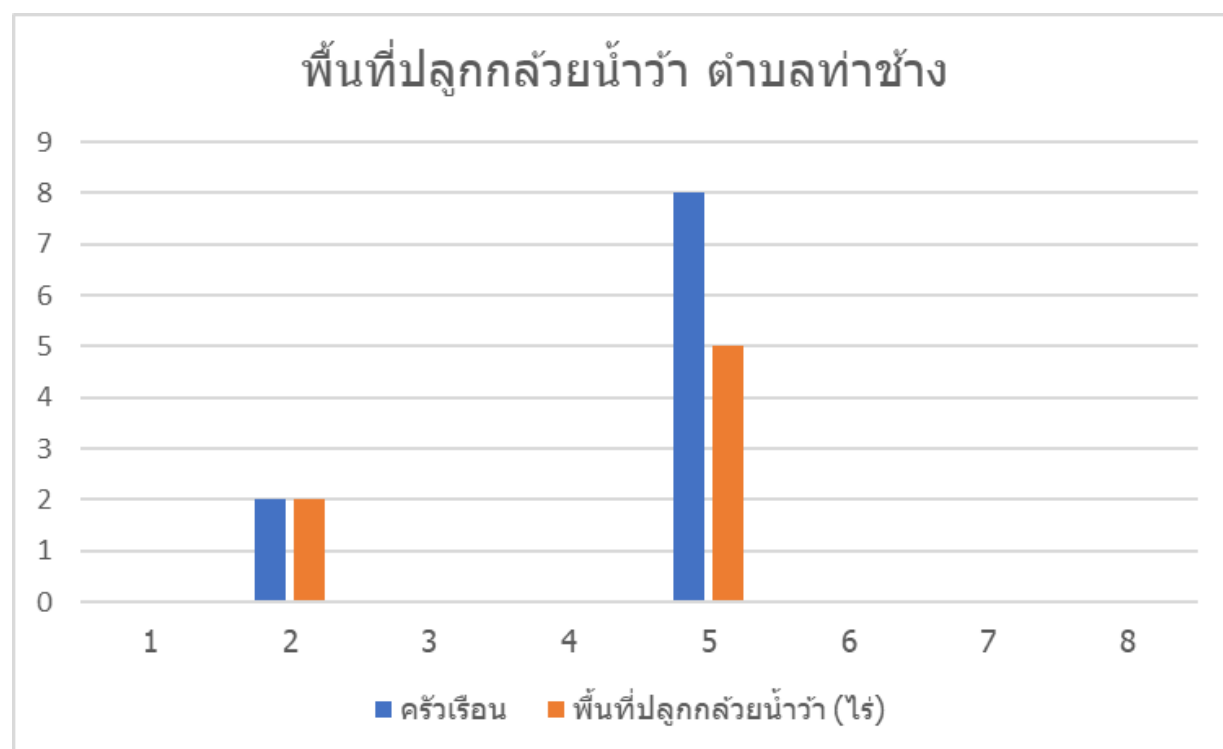
(๒) พื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว่า จำนวน ๗.๐๐ ไร่ โดยพื้นที่หมู่ ๕ ปลูกมากที่สุด จำนวน ๕ ไร่ รองลงมาคือพื้นที่หมู่ ๒ จำนวน ๒ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๔ แสดงพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า (ไร่)
๑	๐	๐.๐๐
๒	๒	๒.๐๐
๓	๐	๐.๐๐
๔	๐	๐.๐๐
๕	๘	๕.๐๐
๖	๐	๐.๐๐
๗	๐	๐.๐๐
๘	๐	๐.๐๐
รวม	๑๐	๗.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

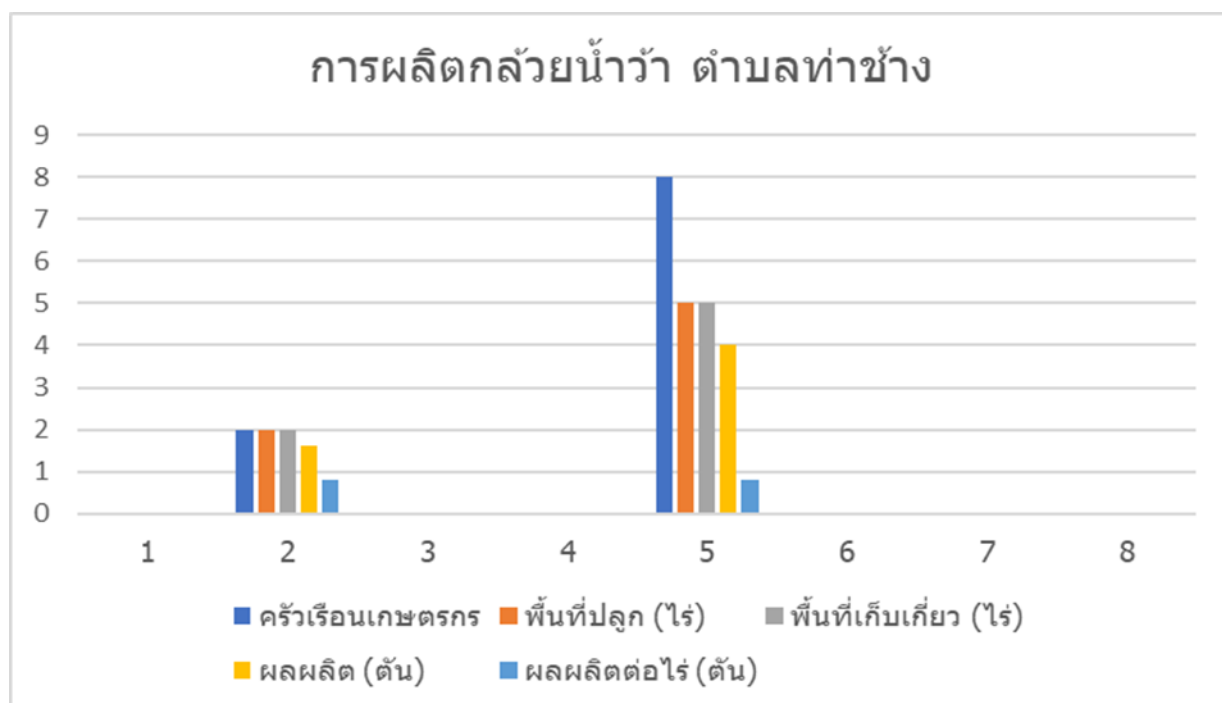
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีพื้นที่การปลูกกล้วยน้ำว้า จำนวน ๗.๐๐ ไร่ ๑๐ ครัวเรือน โดยมีปริมาณการผลิต จำนวน ๕.๖ ตัน

ตารางที่ ๒๕ แสดงปริมาณการผลิตกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พื้นที่การเกษตร (หมู่)	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๐	๐	๐	๐	๐
๒	๒	๒.๐๐	๒.๐๐	๑.๖	๐.๘๐
๓	๐	๐	๐	๐	๐
๔	๐	๐	๐	๐	๐
๕	๘	๕.๐๐	๕.๐๐	๔.๐	๐.๘๐
๖	๐	๐	๐	๐	๐
๗	๐	๐	๐	๐	๐
๘	๐	๐	๐	๐	๐
รวม	๑๐	๗.๐๐	๗.๐๐	๕.๖	
	เฉลี่ย				๐.๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๒ แสดงการผลิตกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้นอกกล้วยน้ำว้าพันธุ์ดี ต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืช มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ หรือต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะปลูกเลี้ยงเนื้อเยื่อ

(๒) การเตรียมดิน

- ไถเพื่อพลิกกลับดิน และตากดิน ๗ - ๑๐ วัน เพื่อกำจัดวัชพืชและป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา

- เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม.
- ใช้ปุ๋ยคอกจำนวน ๑ กิโลกรัม เป็นปุ๋ยรองก้นหลุม

(๓) การปลูก

- ใช้ระยะปลูก ๓ x ๓ เมตร หรือ ๔ x ๔ เมตร

- แخذหน่อด้วยไตรโคเดอร์มา หรือสารป้องกันกำจัดเชื้อรา

- วางหน่อพันธุ์ที่เตรียมไว้กลางหลุมปลูก กดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น

- รดน้ำให้ชุ่ม และคลุมดินบริเวณโคนต้นด้วยฟางข้าว หรือหญ้าแห้ง เพื่อเก็บความชุ่มชื้น และลดการระเหยของน้ำ

(๔) ระบบการให้น้ำ

- ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอโดยระบบน้ำหยดตลอดฤดูปลูก ๕- ๗ วัน/ครั้ง หรือสูบน้ำรดให้ชุ่ม สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ยกเว้นฤดูฝนเนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการ

(๕) การดูแลรักษา

- การตัดแต่งหน่อกล้วยน้ำว้า หลังจากปลูกประมาณ ๓-๔ เดือน จะมีหน่อขึ้นมา รอบ ๆ โคนตัดแต่ง และหลังปลูกแล้วประมาณ ๗-๘ เดือน มีการไถหน่อทดแทน ๑-๒ หน่อ

- การตัดแต่งใบกล้วยน้ำว้า จะทำการตัดแต่งช่วงที่ต้นเริ่มโตจนถึงเก็บเกี่ยวโดยเลือกใบแก่และใบที่เป็นโรคออกเพื่อป้องกันต้นกล้วยโค่นช่วงออกปลี

(๖) การใส่ปุ๋ย

- ใส่ปุ๋ย โดยแบ่งใส่ ๔ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ใส่หลังปลูก ๑ เดือน ใช้สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัม/ต้น

ครั้งที่ ๒ ใส่หลังจากครั้งที่ ๑ ประมาณ ๒ เดือน ใช้สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัม/ต้น

ครั้งที่ ๓ ใส่ปุ๋ยคอกหลังจากครั้งที่ ๒ ประมาณ ๓ เดือน อัตรา ๕ กิโลกรัม/ต้น

ครั้งที่ ๔ ใส่หลังจากครั้งที่ ๓ ประมาณ ๒ เดือน ใช้สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัม/ต้น

(๗) การเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยวเริ่มต้นด้วยการตัดเครือกล้วยหลังจากกล้วยออกปลี ๑๐๐-๑๒๐ วัน
- ตูลักษณะความอ่อนแก่จากลักษณะผล ขนาดลูกกล้วย และเหลี่ยมของผลกล้วย

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- นำเครือกล้วยแขวนไว้บนราว ปล่อยให้แห้งจนแห้ง
- ทำความสะอาดผลและบริเวณปลายผลที่มีก๊ีบแห้งติดอยู่ออกให้หมด
- ตัดกล้วยออกเป็นหวี ๆ ระวังอย่าให้รอยตัดซ้ำ
- บ่มกล้วยให้สุก โดยคลุมด้วยผ้าวางพักไว้ ๔-๕ วัน
- บรรจุลงช่อง โดยมีใบตองรอง เพื่อป้องกันบอบซ้ำ

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

กล้วยน้ำว้า เมื่อมีอายุ ๒ ปี ส่วนใหญ่จะเกิดโรคตายพลาญ มีวิธีการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ดังนี้

- ทำความสะอาดแปลงปลูก
- ใช้สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มา และบิวเวอร์เรีย ในการป้องกันโรค
- ให้ตัดต้นที่เป็นโรคออกไปทำลายนอกแปลงปลูก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดใน

แปลงปลูก

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีการปลูกกล้วยน้ำว้า ดังนี้

ตารางที่ ๒๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
กล้วยน้ำว้า										▽		

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มีต้นทุนการผลิตกล้วยน้ำว้า ๕,๒๖๕ บาท

ตารางที่ ๒๗ แสดงต้นทุนการผลิตกล้วยน้ำว้า ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	ค่าใช้จ่าย(บาท/ไร่)	หมายเหตุ
เตรียมแปลง	๕๐๐	
หน่อพันธุ์กล้วยน้ำว้า	๒,๐๐๐	ระยะปลูก ๔ x ๔ เมตร (๑๐๐ ต้น / ไร่)
ค่าจ้างปลูก	๓๐๐	
ยากุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๒๔๐	
ปุ๋ยเคมี .....๕๐..... กก./ไร่ (...๓... ครั้ง)	๑,๔๐๐	
ปุ๋ยคอก ....๕๐..... กก./ไร่ (...๑...ครั้ง)	๑๒๕	
ให้น้ำ .....๔..... ครั้ง/เดือน	๗๐๐	ค่าน้ำโดยเฉลี่ยครั้งละ ๕ ลิตร
เก็บเกี่ยวกล็กรั่มละ	-	บาท
รวม	๕,๒๖๕	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

มีการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในร้านค้าชุมชน ส่งจำหน่ายตลาดไผ่หนอง ส่งแม่ค้าทำขนมเช่นขนมไทย ก๋วยทอด และบางส่วนเกษตรกรจะนำผลผลิตไว้บริโภคในครัวเรือน โดยการนำมาแปรรูป เป็นก๋วยตาก

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer จำนวน ๓ ราย

ตารางที่ ๒๘ แสดง Smart Farmer ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางพรณา บุญประเสริฐ	๙๙/๑ หมู่ที่ ๕	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๐	สวนผสม
๒	นางระบอบ บุตยวัน	๙๑/๕ หมู่ที่ ๕	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๐	สวนผสม
๓	นายนิรุต แซ่มโสภา	๑๑/๔ หมู่ที่ ๕	ท่าช้าง	นครหลวง	๒๕๖๒	สวนผสม

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๑.๔.๓ ชนิดสินค้า มะม่วง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

มะม่วง เป็นไม้ผลเมืองร้อน สามารถปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะมะม่วงเป็นไม้ผลที่ ขึ้นได้ง่าย เจริญเติบโตเร็ว สามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิดตั้งแต่ดินเหนียวจนถึงดินร่วนปนกรวด แต่ดินที่ เหมาะสมที่สุดควรเป็นดินร่วนปนทรายหรือเป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุอยู่มาก ไม่เหนียวจนเกินไป ระบายน้ำได้ดี และมีความเป็นกรด - เป็นด่างของดิน (pH) ประมาณ ๕.๕ - ๗.๕ ซึ่งในพื้นที่ตำบลท่าช้างเกษตรกรมีการปลูกมะม่วง โดยส่วนใหญ่เป็นการปลูกแบบสวนผสมกับพืชชนิดอื่น

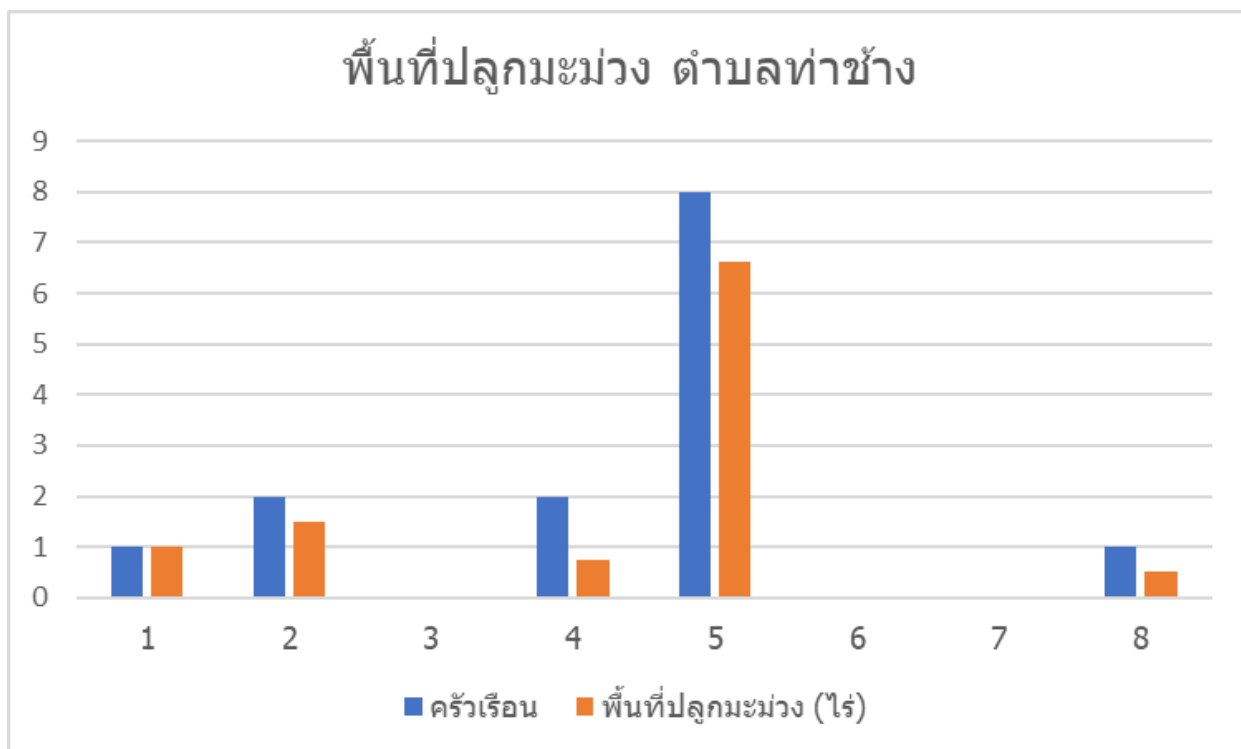
(๒) พื้นที่ปลูกมะม่วง

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกมะม่วง จำนวน ๑๐.๓๘ ไร่ โดยพื้นที่หมู่ ๕ ปลูกมากที่สุด จำนวน ๖.๖๓ ไร่ รองลงมาคือพื้นที่หมู่ ๒ จำนวน ๑.๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูกมะม่วง (ไร่)
๑	๑	๑.๐๐
๒	๒	๑.๕๐
๓	๐	๐.๐๐
๔	๒	๐.๗๕
๕	๘	๖.๖๓
๖	๐	๐.๐๐
๗	๐	๐.๐๐
๘	๑	๐.๕๐
รวม	๑๔	๑๐.๓๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๓ แสดงจำนวนพื้นที่ปลูกมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

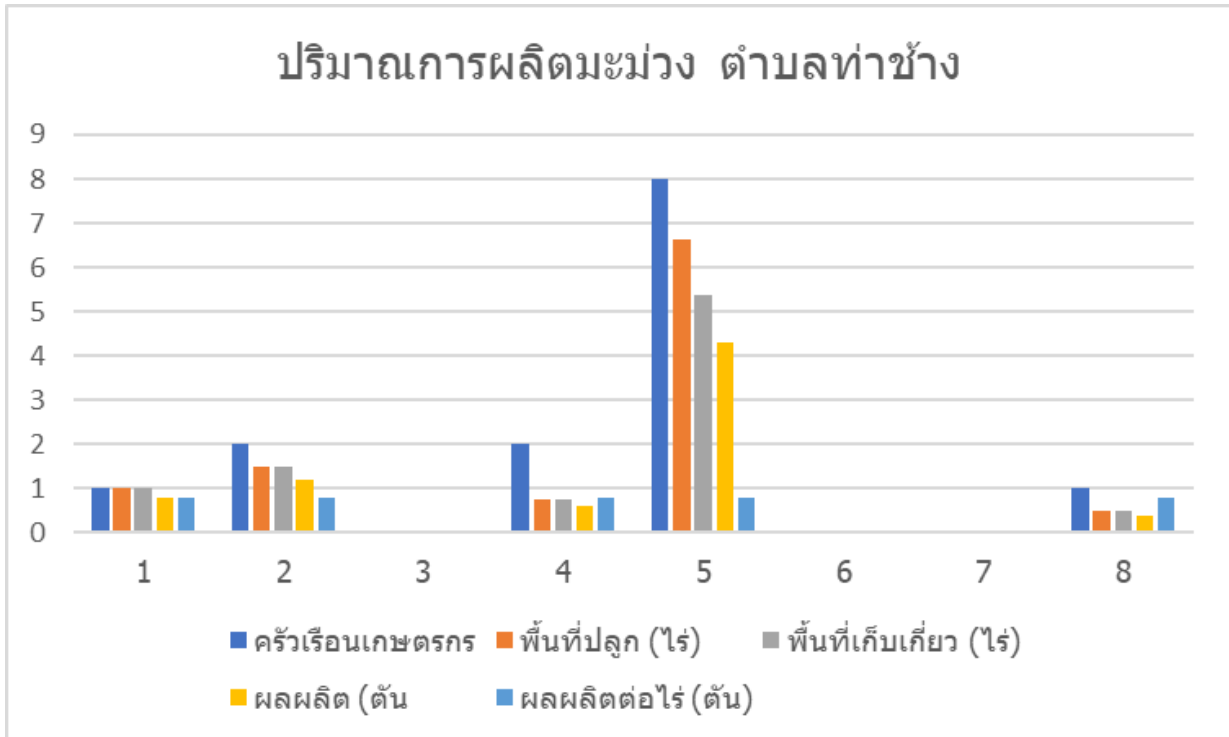
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง มีพื้นที่การปลูกมะม่วง จำนวน ๑๐.๓๘ ไร่ ๑๔ คร้วเรือน โดยมีปริมาณการผลิต จำนวน ๗.๓ ตันต่อปี

ตารางที่ ๓๐ แสดงปริมาณการผลิตมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พื้นที่การเกษตร (หมู่)	คร้วเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๐.๘๐	๐.๘๐
๒	๒	๑.๕๐	๑.๕๐	๑.๒๐	๐.๘๐
๓	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
๔	๒	๐.๗๕	๐.๗๕	๐.๖๐	๐.๘๐
๕	๘	๖.๖๓	๕.๓๘	๔.๓๐	๐.๘๐
๖	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
๗	๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
๘	๑	๐.๕๐	๐.๕๐	๐.๔๐	๐.๘๐
รวม	๑๔	๑๐.๓๘	๙.๑๓	๗.๓๐	
	เฉลี่ย				๐.๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๔ แสดงปริมาณการผลิตมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

- พันธุ์มะม่วง ควรเลือกพันธุ์ตามความเหมาะสมและตามจุดประสงค์ของผู้ปลูก โดยคัดเลือก พันธุ์แท้ พันธุ์การค้า ที่ตลาดต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น พันธุ์น้ำดอกไม้เบอร์ ๔ น้ำดอกไม้สีทอง อกร่อง เสียวเสวย โชคอนันต์ เป็นต้น โดยใช้ต้นกิ่งพันธุ์สมบูรณ์ ความสูง ๕๐-๗๐ เซนติเมตร

(๒) การเตรียมดิน

- เตรียมหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม.
- ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก จำนวน ๑ กิโลกรัม รองก้นหลุม

(๓) การปลูก

- ระยะปลูกของมะม่วง ขึ้นอยู่กับขนาดสภาพพุ่มของมะม่วงแต่ละพันธุ์ และตามต้องการของผู้ปลูก โดยทั่วไปจะใช้ระยะตั้งแต่ ๖x๖ เมตร ๘x๘ เมตร

- นำต้นพันธุ์มะม่วงมาปลูกตรงกลางหลุมแล้วปักไม้ยึดต้น ผูกเชือกเพื่อป้องกันลมโยก แล้วคลุมโคนด้วยฟางข้าวหรือหญ้าแห้ง แล้วรดน้ำให้ชุ่มต่อเนื่อง

- การปลูก ควรปลูกมะม่วงช่วงต้นฤดูฝน ถ้ามีระบบชลประทานปลูกได้ทั้งปี

(๔) ระบบการให้น้ำ

- หลังปลูก ถ้าฝนไม่ตกควรรดน้ำทุกวัน ช่วง ๗ วันแรก และ ๓-๔ วัน/ครั้ง หรือ ๑๐ วัน/ครั้ง จนต้นมะม่วงเจริญเติบโตได้ตามอายุจนถึงออกดอกติดผลต่อไป ยกเว้นฤดูฝนเนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการ

(๕) การดูแลรักษา

- ตัดแต่งกิ่งที่ไม่สมบูรณ์ กิ่งเป็นโรคออก เพื่อสร้างกิ่งใหม่ที่สมบูรณ์ต่อไป กำจัดวัชพืชและทำความสะอาดโคนมะม่วง ป้องกันกำจัดและควบคุมโรคและแมลง

(๖) การใส่ปุ๋ย

- ใส่ปุ๋ยคอก ๑๐-๑๕ กก./ต้นและปุ๋ยเคมี ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๕-๒ กก./ต้น/ปี โดยแบ่งใส่เป็น ๒ ครั้ง (ต้นฝน - ปลายฝน)

(๗) การเก็บเกี่ยว

- เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตตามความต้องการ

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวทันที หรือบรรจุลงภาชนะเพื่อการจำหน่าย หากผลผลิตมีมากเกินไปความต้องการหรือจำหน่ายไม่หมด เกษตรกรจะนำมาทำการแปรรูปเป็นมะม่วงกวน เพื่อการบริโภคในครัวเรือนหรือไว้จำหน่ายต่อไป

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

- ดูแลป้องกันกำจัดโรคและแมลง เช่น แมลงค่อมทอง โรคแอนแทรคโนส แมลงวันผลไม้ เกษตรกรอาจมีการห่อผลมะม่วงบ้างเพื่อป้องกันแมลงรบกวน

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีการปลูกมะม่วง ดังนี้

ตารางที่ ๓๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มะม่วง					▽							

←-----→
←-----→

สัญลักษณ์

←-----→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๕

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง มีต้นทุนการผลิตมะม่วง ๓,๑๙๐ - ๔,๔๔๐ บาทต่อไร่

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตมะม่วง ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
เตรียมแปลง	๕๐๐	
ต้นพันธุ์มะม่วง	๑,๒๕๐ - ๒,๕๐๐	กิ่งพันธุ์ ๕๐-๑๐๐ บ./กิ่ง

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	๒๔๐	
ปุ๋ยเคมี ๑๕-๑๕-๑๕ ๒ กก./ต้น/ปี	๙๐๐	
ปุ๋ยคอก ๑๐ กก./ต้น/ปี	๓๐๐	
เก็บเกี่ยว	-	
รวม	๓,๑๙๐ - ๔,๔๔๐	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง, พ.ศ.๒๕๖๕

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

มีการจำหน่ายผลผลิตอยู่ในชุมชน ร้านค้าในตลาดชุมชน ส่งจำหน่ายตลาดไผ่หนอง ผลผลิตบางส่วนเกษตรกรจะนำผลผลิตไว้บริโภคในครัวเรือน และนำมาแปรรูป เป็นมะม่วงกวน เพื่อบริโภคและจำหน่าย

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ด้านมะม่วง

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านพื้นที่และทรัพยากร				
๑. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	- แหล่งน้ำและระบบชลประทาน ยังไม่ทั่วถึง ไม่เพียงพอในบางพื้นที่	- พัฒนา/ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อ รองรับปริมาณน้ำในฤดูฝน - ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร	หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘	
๒. การขาดแคลนน้ำทาง การเกษตร	- ไม่มีแหล่งน้ำสำรองขนาดใหญ่ เพื่อการเกษตร ใช้น้ำจากระบบ ชลประทานเป็นหลัก	- ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ ใช้น้ำ น้อย	หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘	
๓. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	- ดินมีการใช้ปลูกข้าวอย่าง ต่อเนื่อง ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน	- ให้ความรู้เกี่ยวกับดินและการ ปรับปรุงบำรุงดิน	หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘	
๔. ภัยพิบัติด้านการเกษตร	- พื้นที่ลุ่มต่ำประสบปัญหาอุทกภัย ผลผลิตเสียหาย	- ปรับระบบการปลูกข้าว ปลูกข้าว เหลื่อมเวลา เพื่อเลี่ยงอุทกภัยในช่วง น้ำหลาก	หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘	
๕. พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่เป็น พื้นที่เช่า	- ไม่สามารถปรับพื้นที่เพื่อให้ เหมาะสมในการทำการเกษตรได้ - ค่าเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรสูงใน บางพื้นที่		หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘	

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
<p>ด้านเกษตรกรและองค์กร</p> <p>เกษตรกร</p> <p>๑. การรวมกลุ่มมีน้อยและไม่เข้มแข็ง</p> <p>๒. การบริหารจัดการสินค้า</p>	<p>- การรวมกลุ่มมีน้อย กลุ่มเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง ขาดการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี</p> <p>- ขาดแนวคิดเชิงธุรกิจ เกษตรกรยังทำการผลิตแบบดั้งเดิม</p>	<p>- ส่งเสริมการรวมกลุ่ม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานแบบกลุ่ม</p> <p>- ส่งเสริมนวัตกรรมจากภูมิปัญญาชาวบ้าน</p> <p>- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเชิงธุรกิจ</p>	<p>หมู่ที่ ๒,๔,๕,๖,๗ และ ๘</p> <p>หมู่ที่ ๒,๔,๕,๖,๗ และ ๘</p>	

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
<p>ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์</p> <p>๑. การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>๒. บรรจุภัณฑ์</p>	<p>- การแปรรูปผลผลิตยังมีน้อย เกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในก้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>- ยังไม่มีความโดดเด่น ไม่แสดงความเป็นเอกลักษณ์</p>	<p>- ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร</p> <p>- ให้ความรู้ในด้านการแปรรูปและส่งเสริมนวัตกรรมด้านการเกษตร</p> <p>- ส่งเสริมการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ให้มีความเป็นเอกลักษณ์และแสดงอัตลักษณ์</p>	<p>หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘</p> <p>หมู่ที่ ๒,๔,๕ และ ๘</p>	

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ตารางที่ ๓๔ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑. พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตชลประทาน ๒. มีศูนย์เรียนรู้ ด้านการเกษตร ๓. เส้นทางคมนาคมมีความสะดวก ๔. มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่เช่าที่ดินในการประกอบอาชีพการเกษตร ๒. ขาดความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสม ๓. ขาดความเข้าใจในการปรับปรุงบำรุงดิน ๔. ขาดการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ๕. เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก
โอกาส (O) ๑. รัฐบาลให้การสนับสนุนภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ๒. รัฐบาลสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินงานด้านการเกษตร ๓. ความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ ๔. การจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางตลาดออนไลน์	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส (รุก เพิ่ม ขยาย) ๑. การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร $(S๑+S๒+S๕+O๑+O๒+O๓)$ ๒. การพัฒนาช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร $(S๒+S๕+O๑+O๒+O๓+O๔)$	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส (ปรับปรุงตนเอง) ๑. การจัดการระบบการผลิตที่เหมาะสม $(W๑+W๒+W๓+O๑+O๒+O๓)$ ๒. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร $(W๒+W๓+W๔+O๒+O๓+O๔)$
ภัยคุกคาม (T) ๑. ราคาปัจจัยการผลิตค่อนข้างสูง ๒. ราคาผลผลิตตกต่ำ/ไม่แน่นอน ๓. การระบาดของโรค/แมลงศัตรูพืช ๔. ภัยธรรมชาติ ภัยแล้ง/อุทกภัย ๕. สภาพภูมิอากาศมีความแปรปรวน กระทบต่อผลผลิต	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม (รักษาสถานภาพ) ๑. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน $(S๒+S๕+T๑+T๒+T๓+T๔)$ ๒. การจัดการปัจจัยการผลิต $(S๑+S๒+S๕+T๑+T๓+T๔+T๕)$	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม (เล็ก หลีกเลียง หนี) ๑. การบริหารจัดการศัตรูพืช $(W๒+W๓+W๕+T๓+T๕)$ ๒. การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม $(W๑+W๔+T๒+T๔)$ ๓. การใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น $(W๒+W๓+W๔+W๕+T๑+T๒+T๓+T๕)$

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

เพื่อสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าเกษตร ปลอดภัย ได้มาตรฐาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ราษฎรชาวบ้าน เป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกร การบูรณาการกับหน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร ปลอดภัยได้มาตรฐาน

๑.๒ การพัฒนาช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร

เพื่อสร้างการรับรู้และส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจในระบบและรูปแบบตลาดสินค้าออนไลน์ สามารถดำเนินการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการขยายโอกาสในการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตร

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ การจัดการระบบการผลิตที่เหมาะสม

เพื่อปรับปรุง พัฒนาระบบการผลิต ให้เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น การปลูกพืชใช้น้ำน้อย เพื่อทดแทนการทำงานในสภาวะประสบปัญหาน้ำขาดแคลน เกษตรกรสามารถจัดหาและใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม การนำแผนที่เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร เพื่อการจัดการดินและน้ำ ผลผลิต อุปสงค์ อุปทาน รวมทั้งปัจจัยการผลิตให้สอดคล้องกันสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

๒.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

เพื่อพัฒนาการผลิตทางการเกษตร โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เช่น การลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร การใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต การแปรรูปสินค้าทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

๓.๑ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่เกษตรกร สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตร

๓.๒ การจัดการปัจจัยการผลิต

เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดหาและใช้ปัจจัยการผลิตในการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและมีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่ลดลง

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ การบริหารจัดการศัตรูพืช

เสริมสร้างความรู้ด้านโรคและแมลงศัตรูพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช อย่างถูกวิธี สร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management – IPM) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเฝ้าระวังและการจัดทำแปลงพยากรณ์เตือนการระบาดของศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรสามารถป้องกันกำจัดได้อย่างทันท่วงที เป็นการลดความเสียหายทางผลผลิตที่เกิดจากการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๒ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

เพื่อบริหารจัดการทรัพยากร เช่น พื้นที่ แหล่งน้ำ ให้เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำได้อย่างเหมาะสม มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตร เพื่อปรับปรุงทรัพยากรทางการเกษตรให้เพียงพอเหมาะสมต่อการผลิต

๔.๓ การใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการประกอบกิจกรรมการเกษตร เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตรมาใช้ เพื่อเป็นการลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดความเสี่ยงในด้านราคาปัจจัยการผลิต

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๑. พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เกษตรกรมีทรัพยากรที่มีความเหมาะสมในการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร สามารถจัดหาและใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม

๒. เกษตรกรมีระบบการผลิตที่เหมาะสม สินค้าเกษตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

๓. เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร สามารถนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ได้

๔. เกษตรกรมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง พร้อมพัฒนาสู่เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer, Young Smart Farmer)

๕. เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสม การบริหารจัดการศัตรูพืชอย่างถูกวิธี สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

๖. เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่ เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน มีทางเลือกในการจัดจำหน่ายสินค้า มีตลาดรองรับผลผลิตสินค้าเกษตร

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๒ การจัดการระบบการผลิตที่เหมาะสม

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

กลยุทธ์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่

กลยุทธ์ที่ ๕ การจัดการปัจจัยการผลิต

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ ๖ การบริหารจัดการศัตรูพืช

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

กลยุทธ์ที่ ๗ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

โครงการที่ ๑ โครงการปรับระบบการปลูกข้าวในพื้นที่ลุ่มต่ำ

โครงการที่ ๒ โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำทางการเกษตร

๒. พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๒.๑ Young Smart Farmer (YSF)

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. YSF มีทรัพยากรที่มีความเหมาะสมในการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร สามารถจัดหาและใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม มีระบบการผลิตที่เหมาะสม สินค้าเกษตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

๒. YSF มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร สามารถนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ และสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ได้

๓. YSF มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสม การบริหารจัดการศัตรูพืชอย่างถูกวิธี สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพ Young Smart Farmer

๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. วิสาหกิจชุมชนมีระบบการผลิตที่เหมาะสม สินค้ามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

๒. วิสาหกิจชุมชนมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า สามารถนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

๓. วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถเข้าถึงแหล่งทุน เพื่อนำมาพัฒนากิจการได้

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์องค์กรเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๒ โครงการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้าออนไลน์

โครงการที่ ๒ โครงการเพิ่มช่องทางทางการตลาดด้วยระบบ E-Marketing

กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

๓. พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๑ ที่ดิน

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. ปรับปรุงบำรุงดินให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมในการปลูกพืชให้เจริญเติบโตและให้ผลผลิตดีอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดการระบบการผลิตที่เหมาะสม

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

กลยุทธ์ที่ ๒ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่

๓.๒ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย/เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้พืชที่ปลูกได้รับน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยจะต้องใช้การชลประทานเข้าช่วย ตามความหมายแล้วการชลประทานเป็นการให้น้ำแก่พืชโดยการเพิ่มความชื้นให้แก่ดินเพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืช

๒. เพื่อให้เกษตรกรรู้จักการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร

กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดการปัจจัยการผลิต

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

กลยุทธ์ที่ ๒ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

โครงการที่ ๑ โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำทางการเกษตร

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ด้านพัฒนาการผลิตสินค้า

โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ				ตัวชี้วัด KPI	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ
				ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗				
				งาน	งปม.	งาน	งปม.			
๑. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน	เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๒๐,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๒๐,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถผลิตสินค้าตามมาตรฐาน และลดต้นทุนการผลิต	เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตข้าวปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP ต้นทุนการผลิตลดลงจากการผลิตตามระบบการผลิตข้าวปลอดภัย และใช้สารชีวภัณฑ์ในพื้นที่ของตนเอง	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๒. โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม	เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม มีต้นทุนการผลิตลดลง	๒๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๒๐ ราย	๑๙,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๙,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถใช้ปุ๋ยเคมีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม และมีแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยเคมีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๓. โครงการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืช	เพื่อส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๑๙,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๑๙,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐	เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ

	ลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และลดต้นทุนการผลิต							สามารถลดลงต้นทุนการผลิต	และมีต้นทุนการผลิตลดลงจากการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี	ต่ำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๔. โครงการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน	เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและลดต้นทุนการผลิต	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๒๐,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๒๐,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถลดต้นทุนการผลิต	เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และมีต้นทุนการผลิตลดลง	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๕. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่	เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิต เพื่อให้มีรายได้และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๘ ราย	ตำบลท่าช้าง	-	-	๘ ราย	๘๓,๐๔๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	มีรายได้และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ด้านพัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์การ

โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ				ตัวชี้วัด KPI	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ
				ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗				
				งาน	งปม.	งาน	งปม.			
๑. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน	เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	๒๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๒๐ ราย	๑๖,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๖,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกษตรปลอดภัย	เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และเป็นจุดเรียนรู้ได้	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
๒. โครงการพัฒนาศักยภาพองค์การเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน	เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์การเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้	๒๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๒๐ ราย	๒๑,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๑,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถพัฒนาศักยภาพกลุ่ม/องค์การเกษตรกรของตนได้ให้เข้มแข็งและยั่งยืน	กลุ่ม/องค์การเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำความรู้มาพัฒนาของกลุ่ม/องค์การเกษตรกรของตนได้	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
๓. โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้าออนไลน์	เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในตลาดสินค้าออนไลน์และสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๙,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๙,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ ได้รับความรู้ในตลาดสินค้าออนไลน์	เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในตลาดและช่องทางจำหน่ายสินค้าออนไลน์	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

๔. โครงการเพิ่มช่องทางทางการตลาดด้วยระบบ E-Marketing (ออนไลน์)	เพื่อผลักดันให้มีการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้มากขึ้นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น	๓ กลุ่ม	ตำบลท่าช้าง	๓ กลุ่ม	๔๕,๐๐๐ บาท	๓ กลุ่ม	๔๕,๐๐๐	กลุ่มมีความรู้ในการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้มากขึ้นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น	กลุ่มมีการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้มากขึ้นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๕. โครงการการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน	เพื่อสร้างอาชีพเสริมและรายได้	๑ กลุ่ม	ตำบลท่าช้าง	๑ กลุ่ม	๕๗,๔๘๐ บาท	๓ กลุ่ม	๕๗,๔๘๐	กลุ่มสามารถสร้างอาชีพเสริมและรายได้	กลุ่มมีการลดต้นทุนและมีอาชีพเสริมและรายได้เพิ่ม	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
๖. โครงการพัฒนาศักยภาพ Young Smart Farmer	เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรไทยรุ่นใหม่ให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ	๒๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๒๐ ราย	๒๑,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๑,๐๐๐ บาท	เกษตรกรรุ่นใหม่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานสามารถนำมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองได้	เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ และร่วมกันดำเนินกิจกรรมในรูปแบบเครือข่ายสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ด้านพัฒนาพื้นที่ทรัพยากรการเกษตร

โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ				ตัวชี้วัด KPI	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ
				ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗				
				งาน	งปม.	งาน	งปม.			
๑. โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน	- เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงบำรุงดิน - เพื่อลดต้นทุนการผลิต	๒๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๒๐ ราย	๓๒,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๓๒,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ ได้รับความรู้และพื้นที่ได้มีการปรับปรุงบำรุงดิน	เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องดินและการจัดการดิน และพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงบำรุงดินจำนวน ๑๐๐ ไร่	- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
๒. โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๑๔,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๑๔,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ ได้รับความรู้และเห็นความสำคัญ และลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์	เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องดินและการปรับปรุงบำรุงดินและจุดสาธิตปุ๋ยอินทรีย์จำนวน ๒ จุด	
๓. โครงการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการใช้น้ำทางการเกษตร	๓๐ ราย	ตำบลท่าช้าง	๓๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	๓๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำ	เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องน้ำและการบริหารจัดการน้ำทางการเกษตร	

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ ด้านการแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ				ตัวชี้วัด KPI	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ
				ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗				
				งาน	งปม.	งาน	งปม.			
๑. โครงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์องค์กร เกษตรกรและ วิสาหกิจชุมชน	เพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์องค์กร เกษตรกรให้มี มาตรฐาน ตรงตาม ความต้องการของ ตลาด	๒๐ ราย	ตำบล ท่าช้าง	๒๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ สามารถ พัฒนา ผลิตภัณฑ์ของ กลุ่ม/องค์กร เกษตรกร	กลุ่ม/องค์กร เกษตรกรมีความรู้ เรื่องมาตรฐานและ การพัฒนาผลิตภัณฑ์	- ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่น
๒. โครงการส่งเสริม การแปรรูปผลิตภัณฑ์	ส่งเสริมการแปรรูป สินค้าเกษตรเพื่อ เพิ่มมูลค่า	๒๐ ราย	ตำบล ท่าช้าง	๒๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๔,๐๐๐ บาท	เกษตรกรร้อยละ ๘๐ มีความรู้ ความเข้าใจ	เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการ แปรรูปสินค้าเกษตร และเพิ่มมูลค่าสินค้า เกษตร	- ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบล - องค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ด้านการพัฒนาศักยภาพ

โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	ปริมาณงาน/งบประมาณ				ตัวชี้วัด KPI	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ
				ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗				
				งาน	งปม.	งาน	งปม.			
๑. โครงการพัฒนา ศักยภาพของศูนย์บริการ และถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล	เพื่อพัฒนาศักยภาพ ศูนย์บริการและ ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ให้มีความพร้อมใน การบริการ	๕๐ ราย	ตำบล ท่าช้าง	๕๐ ราย	๑๕,๐๐๐ บาท	๕๐ ราย	๑๕,๐๐๐ บาท	เกษตรกร ร้อยละ ๘๐ ได้เข้ารับ บริการ	เกษตรกรได้รับ บริการและถ่ายทอด ความรู้ด้าน การเกษตร	- ศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล - องค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่น

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่เกษตรกรมีความต้องการผลิตข้าวให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมากเกินความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสมและตกค้างในผลผลิต ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค รวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิต จากระบบการผลิตทางการเกษตรที่เน้นการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรที่มีระบบการผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ โดยการให้ความรู้ในการปลูกข้าวที่ปลอดภัยตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice)
- ๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินความจำเป็น

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

๖.๑ ถ่ายทอดความรู้การผลิตตามมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม GAP (ข้าว) แก่เกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง

๖.๒ ถ่ายทอดความรู้เรื่องสารชีวภัณฑ์ (การผลิตและการใช้) จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ

๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๑๖,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๒ ครั้ง จำนวน ๘,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ผลิตสารชีวภัณฑ์ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในการการผลิตข้าวปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP

๙.๒ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลงจากการผลิตตามระบบการผลิตข้าวปลอดภัย

๙.๓ เกษตรกรมีการใช้สารชีวภัณฑ์ในพื้นที่ของตนเอง

โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรในปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ขาดการพักพื้นที่และขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะดินที่ใช้ในการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕% มีการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินให้เหมาะสม เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้ดินมีความเหมาะสมในการปลูกพืชและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แนวทางในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และอินทรีย์วัตถุในดิน คือ การใช้พืชปุ๋ยสดในการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพืชตระกูลถั่ว โดยการปลูกและไถกลบก่อนการปลูกพืชหลัก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้การดูดซับอาหารของพืชหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ๒.๓ เพื่อปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมแก่การทำเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องดินและการจัดการดิน แก่เกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ สนับสนุนพืชปุ๋ยสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ จัดหาปัจจัยการผลิตสนับสนุนให้แก่เกษตรกร
- ๗.๕ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๖ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๓๒,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๔,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๒๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องดินและการจัดการดิน
- ๙.๒ พื้นที่การเกษตรของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๑๐๐ ไร่

โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรในปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ขาดการพักพื้นที่และขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะดินที่ใช้ในการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นดินขาดอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕% มีการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินให้เหมาะสม เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้ดินมีความเหมาะสมในการปลูกพืชและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แนวทางในการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และอินทรีย์วัตถุในดิน คือ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ช่วยทำให้การดูดซับอาหารของพืชเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี
- ๒.๓ เพื่อปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมแก่การทำเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องดินและการจัดปรับปรุงบำรุงดิน แก่เกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ จัดทำจุดสาธิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๒ จุด

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ จัดทำปัจจัยการผลิตสนับสนุนการจัดทำจุดสาธิตปุ๋ยอินทรีย์
- ๗.๕ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๖ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๑๔,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๖,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการจัดทำจุดสาธิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องดินและการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๙.๒ มีจุดสาธิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๒ จุด

โครงการส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่เกษตรกรมีความต้องการผลผลิตให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช จำนวนมากเกินความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสมและตกค้างในผลผลิต ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภครวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และจำเป็นต้องใช้ ควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้ทราบและตระหนักถึงโทษและอันตรายของสารเคมีที่เป็นอันตราย รวมทั้งควรสร้างการรับรู้ในการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒.๒ เพื่อให้เกษตรกรและผู้ที่ใช้สารเคมี มีสุขอนามัยที่ดีขึ้น

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม จำนวน ๑ ครั้ง

๖.๒ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ใช้ในการป้องกันสารเคมีอันตราย

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ

๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๔ จัดหาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนให้แก่เกษตรกร

๗.๕ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๖ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๒๑,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๖,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๙.๒ เกษตรกรสามารถใช้สารเคมีอันตรายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์

๑. หลักการและเหตุผล

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เกษตรกรทำการผลิตและจำหน่ายผลผลิตให้แก่พ่อค้าโดยตรง จึงประสบปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาที่ต้องการได้เอง ในขณะที่ต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรค่อนข้างต่ำ เกษตรกรมีแนวความคิดในการผลิตโดยต้องการผลผลิตให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย โดยมีได้คำนึงถึงการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตนั้นๆ

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นช่องทางการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ และยังเป็นการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร
- ๒.๒ ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ข้าว) จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๓ ศึกษาดูงานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ข้าว) จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๒๔,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๒ ครั้ง จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการศึกษาดูงาน ๑ ครั้ง จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการแปรรูปสินค้าเกษตร
- ๙.๒ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่เกษตรกรมีความต้องการผลผลิตให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืช จำนวนมากเกินความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสมและตกค้างในผลผลิต ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภครวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิต จากระบบการผลิตทางการเกษตรที่เน้นการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรที่มีระบบการผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ๒.๒ เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย จำนวน ๑ จุด
- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ๗.๔ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้
- ๗.๕ ติดตาม เยี่ยมเยียน แหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ๗.๖ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท
๘.๒ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้	จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท
- งบประมาณในการจัดการถ่ายทอดความรู้	๔,๐๐๐ บาท
- งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จัดอบรม	๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม
- ๙.๒ เกษตรกรสามารถใช้สารเคมีอันตรายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

โครงการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมศัตรูพืช

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่เกษตรกรมีความต้องผลิตข้าวให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมากเกินความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสมและตกค้างในผลผลิต ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค รวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิต เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร และเป็นการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมีที่เป็นอันตราย ปลอดภัยทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตสินค้าเกษตร

๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

๖.๑ ถ่ายทอดความรู้การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ

๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๑๙,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๑ ครั้ง จำนวน ๔,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ผลิตสารชีวภัณฑ์ จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์

๙.๒ เกษตรกรมีการใช้สารชีวภัณฑ์ในพื้นที่ของตนเอง

๙.๓ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลงจากการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี

โครงการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

๑. หลักการและเหตุผล

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เกษตรกรมีความต้องการผลิตให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ในปริมาณที่มากเกินไปจนความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสม ตกค้างในผลผลิตและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภครวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในการจัดการศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management - IPM) เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกร และเป็นการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมีที่เป็นอันตราย ปลอดภัยทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- ๒.๒ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ ถ่ายทอดความรู้การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๒ ครั้ง จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ผลิตสารชีวภัณฑ์ จำนวน ๑๒,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- ๙.๒ เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์
- ๙.๓ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง

โครงการพัฒนาศักยภาพ Young Smart Farmer

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยภาคการเกษตรเป็นฐานผลิตวัตถุดิบเพื่อใช้เป็นอาหารที่สำคัญ และทำให้ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญหรือครัวของโลก โดยส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีมูลค่า ๑.๑๖ ล้านล้านบาทต่อปี และภาคการเกษตรกรรมของไทยปัจจุบันมีประชากร ๒๒.๗ ล้านคน หรือ ๕.๘ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของประเทศ ทั้งนี้ ประชากรภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑.๘๗ ต่อปี อันเนื่องจากลูกหลานเกษตรกรไม่ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการในเขตเมือง หากปล่อยให้สถานการณ์เป็นอย่างนี้ จะเกิดผลกระทบต่อภาวะการผลิตอาหารและความมั่นคงด้านการผลิตอาหารได้ จำเป็นต้องเร่งรัดสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ เข้มแข็ง และมีศักยภาพในการแข่งขันในการผลิตทางด้านเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทนและสืบทอดเกษตรกรรุ่นเก่าที่ลดลงเฉลี่ยปีละ ๔๐๐,๐๐๐ คน และเพื่อเป็นบุคลากรที่สำคัญในสาขาเกษตรกรรมต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรไทยรุ่นใหม่ให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพการแข่งขันในการผลิตทางด้านเกษตรกรรม

๒.๒ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ และเชื่อมโยงเครือข่าย

๓. เป้าหมาย

Young Smart Farmer หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สนใจจำนวน ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

๖.๑ จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน ๑ ครั้ง

๖.๒ จัดศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ

๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการ

๗.๓ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรและศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการ

๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการ

๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๒๑,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๑ ครั้ง จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณในการศึกษาดูงาน ๑ ครั้ง จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ และร่วมกันดำเนินกิจกรรมในรูปแบบเครือข่ายและสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๙.๓ เกษตรกรรุ่นใหม่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน สามารถนำมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองได้

โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่น่าสนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั้นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์องค์กรเกษตรกรให้มีมาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด
- ๒.๒ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก่องค์กรเกษตรกร

๓. เป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่จำนวน ๒ กลุ่ม (๒๐ ราย)

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ ถ่ายทอดความรู้มาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๒๔,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๒ ครั้ง จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรมีความรู้เรื่องมาตรฐานและการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ๙.๒ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร

โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้าออนไลน์

๑. หลักการและเหตุผล

ตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์ อีกหนึ่งช่องทางของเกษตรกรไทยในการจำหน่ายสินค้าที่ทันสมัย รวดเร็ว และประหยัดเวลา ขณะที่ผู้บริโภคก็ได้รับความสะดวกสบาย สามารถเลือกซื้อสินค้าเกษตรและแปรรูปได้ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งยังพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้าแก่เกษตรกร ให้สามารถทำการค้าได้อย่างชาญฉลาด และเข้าถึงเทคโนโลยี

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในตลาดสินค้าออนไลน์
- ๒.๒ เพื่อสนับสนุนช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรออนไลน์

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้ตลาดสินค้าออนไลน์ จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๙,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๑ ครั้ง จำนวน ๙,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดสินค้าออนไลน์

โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่น่าสนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั้นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้
- ๒.๒ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการเพื่อพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง

๓. เป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่จำนวน ๒ กลุ่ม (๒๐ ราย)

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้การพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้แก่กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๒๑,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ ๑ ครั้ง จำนวน ๕,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการศึกษาดูงาน ๑ ครั้ง จำนวน ๑๖,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพองค์กร
- ๙.๒ กลุ่ม/องค์กรเกษตรกร สามารถนำความรู้มาพัฒนาของกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรของตนได้

โครงการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๑. หลักการและเหตุผล

น้ำเป็นปัจจัยหลักสำหรับการเพาะปลูกพืช การปลูกพืชจึงต้องให้ได้รับน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามระยะเวลาที่ต้องการ สภาพการปลูกพืชที่อาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลเพียงอย่างเดียว อาจมีโอกาที่พืชจะขาดน้ำในระยะใดระยะหนึ่งได้มาก เช่นเมื่อประสบกับปัญหาฝนทิ้งช่วงจนพืชขาดน้ำรุนแรงจนกระทั่งตายได้ หรือหากฝนตกมากเกินไปจนทำให้เกิดน้ำท่วมขังจนต้นพืชเหี่ยวเฉาเนื่องจากรากขาดอากาศจนกระทั่งตายได้เช่นกัน ดังนั้นการจัดการให้พืชปลูกได้รับน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสมจะต้องใช้การชลประทานเข้าช่วย ตามความหมายแล้วการชลประทานเป็นการให้น้ำแก่พืชโดยการเพิ่มความชื้นให้แก่ดินเพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืช และรวมรวมถึงการจัดการหาน้ำและการส่งน้ำเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นด้วย ในการจัดการชลประทานให้กับพืชปลูกจึงต้องคำนึงถึงน้ำ ดิน และพืชตลอดเวลา

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการใช้น้ำทางการเกษตร
- ๒.๒ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำทางการเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ทุกตำบล

๖. กิจกรรม

- ๖.๑ ถ่ายทอดความรู้เรื่องน้ำและการจัดการน้ำทางการเกษตร แก่เกษตรกร จำนวน ๑ ครั้ง
- ๖.๒ ศึกษาดูงานการบริหารจัดการน้ำทางการเกษตร จำนวน ๑ ครั้ง

๗. วิธีการดำเนินงาน

- ๗.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๗.๒ รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ๗.๓ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้และศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๔ ติดตาม ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ๗.๕ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๒๔,๐๐๐ บาท

- ๘.๑ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๖,๐๐๐ บาท
- ๘.๒ งบประมาณในการศึกษาดูงาน จำนวน ๑๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องน้ำและการบริหารจัดการน้ำทางการเกษตร
- ๙.๒ เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารจัดการน้ำในแปลงของตนเอง

โครงการเพิ่มช่องทางทางการตลาด ด้วยระบบ E-Marketing (ออนไลน์)

๑. หลักการและเหตุผล

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ประกอบกับสถานะที่ประชาชนต้องอยู่ภายใต้ social distancing ทำให้การขายสินค้าแบบ face to face จำหน่ายได้น้อยลง ดังนั้น กลุ่มจึงต้องมีการเพิ่มช่องทางตลาดจากการจำหน่ายผ่านเพจ Facebook Line โดยใช้ระบบ online marketing เข้ามาช่วยในการจัดจำหน่ายสินค้า ให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น

อีกทั้งพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคได้มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนว่าผู้บริโภคนิยม มาสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์กันมากขึ้น ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งโครงการ เพิ่มช่องทางทางการตลาด ด้วยระบบ E-Marketing (ออนไลน์) เพื่อผลักดันให้มีการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้มากขึ้นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น เมื่อมีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น ดังนั้นการสั่งซื้อจึงมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีการสั่งซื้อเพิ่มขึ้น ก็ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น กับคนในชุมชน เมื่อคนในชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นก็จะมีเงินใช้จ่ายใช้สอย จึงเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้ขับเคลื่อน

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑. เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางทางการตลาดให้กับกลุ่มมากขึ้น
- ๒.๒. เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งทางด้านการตลาด พึ่งพาตัวเองได้
- ๒.๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มและสมาชิกกลุ่ม

๓. เป้าหมาย

- ๓.๑. จัดแสดงสินค้าที่มีมาตรฐาน แสดงให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงมาตรฐานของสินค้าและมาตรฐานของบรรจุภัณฑ์
- ๓.๒. โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อการรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ต่างๆของกลุ่ม ให้แก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว โรงแรม นักท่องเที่ยว ร้านอาหาร และประชาชนทั่วไป กระตุ้นให้เกิดการสั่งซื้อสินค้าของกลุ่ม

๔. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์โลหะอัญญิก ตำบลท่าช้าง จำนวน ๓ กลุ่ม

๖. กิจกรรม

- ๖.๑. จัดแสดงสินค้าที่มีมาตรฐาน แสดงให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงมาตรฐาน ความสวยงาม และอรรถประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
- ๖.๒. จัดแสดงสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์ แสดงให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงมาตรฐาน ความสวยงามของผลิตภัณฑ์และมาตรฐานของบรรจุภัณฑ์
- ๖.๓. โฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อการรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่มผลิตภัณฑ์โลหะอัญญิก ให้แก่ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว โรงแรม นักท่องเที่ยว ร้านอาหาร และประชาชนทั่วไป เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสั่งซื้อสินค้า

๗. วิธีการ

- ๗.๑. ประชุมสมาชิกกลุ่มจัดทำและเสนอโครงการ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔
- ๗.๒. เสนอโครงการผ่านคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔
- ๗.๓. เสนอโครงการเพื่อนำเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลอัญญิก เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔
- ๗.๔. หลังได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการฯ ดำเนินกิจกรรมตามวิธีดำเนินงานของกลุ่มเดือน มิถุนายน ๒๕๖๔ – พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๕

๗.๕. ประเมินผลโครงการ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๕

๘.งบประมาณ

๘.๑ ค่าจ้างเหมาทำระบบการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ (E-Marketing) จำนวน ๔,๕๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑. กลุ่มมีช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น

๙.๒. สมาชิกกลุ่มและประชาชนในพื้นที่มีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น สามารถพัฒนาอาชีพได้

๙.๓. กลุ่มมีความเข้มแข็งทางด้านการตลาด และพึ่งพาตนเองได้

๙.๔. สมาชิกกลุ่มและประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

โครงการการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชน ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ไม่มีอาชีพเสริมและในบางช่วงเวลาเกษตรกรมีเวลาว่างจากการทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกสามารถทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร และชุมชนเกษตรกรชุมชนทำซ้ำได้ โดยกลุ่มมีการบริหารจัดการและมีเงินทุนหมุนเวียน ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดการดำเนินกิจกรรม สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ดและงานฝีมือ ม.๒ ต.ท่าช้าง จึงได้จัดทำโครงการการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิต สร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้แก่สมาชิกและเกษตรกรในชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตของกลุ่ม
- ๒.๒. เพื่อสร้างอาชีพเสริมและรายได้ของกลุ่ม
- ๒.๓. เพื่อให้เกษตรกร พออยู่ พอกิน พอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้

๓. เป้าหมาย

- ๓.๑. กลุ่มมีการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐานได้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ๓.๒. กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตรเพิ่มขึ้น คือการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐานจำหน่ายให้กับสมาชิกและคนในชุมชน
- ๓.๓. มีสร้างอาชีพเสริมและมีรายได้ แก่เกษตรกรและคนในชุมชน

๔. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดและงานฝีมือ ม.๒ ต.ท่าช้าง

๖. กิจกรรม

- ๖.๑. ศึกษางานเกี่ยวกับการผลิตก้อนเชื้อเห็ดและการดูแลรักษา ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจพอเพียงตำบลพระนอน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๖.๒. ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน
- ๖.๓. ดำเนินการผลิตก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าภูฐาน เพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเกษตรกรในชุมชน

๗. วิธีการ

- ๗.๑. ประชุมสมาชิกกลุ่มจัดทำและเสนอโครงการ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔
- ๗.๒. เสนอโครงการผ่านคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔
- ๗.๓. เสนอโครงการเพื่อนำเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลอรุณฤกษ์ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔
- ๗.๔. หลังได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการฯ ดำเนินกิจกรรมตามวิธีดำเนินงานของกลุ่มเดือน มิถุนายน ๒๕๖๔ – พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๕
- ๗.๕. ประเมินผลโครงการ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๕

๘. งบประมาณ ทั้งหมด ๕๗,๔๘๐ บาท

๙ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. กลุ่มสามารถลดต้นทุนได้
๒. กลุ่มมีกิจกรรมเพิ่มขึ้น สร้างรายได้ให้กลุ่มมากขึ้น
๓. เกษตรกรและคนในชุมชนมีสร้างอาชีพเสริมและมีรายได้ เพิ่มมากขึ้น

โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ระดับตำบล ๑ จุด/ตำบล

๑. หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการส่งเสริมแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็ง เพื่อให้สามารถปรับตัวรองรับกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกให้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีผลตอบแทนที่ทำให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพการเกษตร ได้อย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการผลิต เพื่อให้มีรายได้และความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งมีความมั่นคงทางด้านอาหารอย่างพอเพียง และสามารถเป็นจุดเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๓ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการองค์ความรู้ การตลาด และเชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานภายนอก

๓. เป้าหมาย

๓.๑ มีจุดเรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

จุดเรียนรู้โครงการแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลท่าช้าง ๑ จุด

๖. กิจกรรม

๖.๑ การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑) ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มจากโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (๕ ครัวเรือน) ในตำบลหรือตามความสมัครใจของเกษตรกรในการเลือกกลุ่ม (ไม่จำกัดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม)

๒) สนับสนุนกลุ่มให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผน ประสานงาน ดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การจัดการที่เกี่ยวข้อง และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนอย่างอิสระตามความเหมาะสมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และอื่น ๆ ตามข้อตกลงของกลุ่ม

๓) จัดทำแผนผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ แผนการผลิต และปฏิทินการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ โดยให้กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่มีการจัดเวทีเพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์การผลิต การตลาด และความต้องการของสมาชิก และกำหนดแผนการผลิตที่เชื่อมโยงกับแผนการตลาดของสมาชิกทุกคนและของกลุ่ม แบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยการปลูกพืชหมุนเวียนที่สามารถสร้างแหล่งอาหารของครัวเรือน ผลผลิตสามารถขายสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องทั้งรายได้ รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี รวมทั้งกำหนดปฏิทินการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า ลดการใช้สารเคมี ใช้แรงงานของครอบครัวและ/หรือช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก เพื่อมุ่งเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และลดการพึ่งพาจากภายนอกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) อบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง ประสานงานหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการ เกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อบูรณาการจัดฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ และ สนับสนุนกิจกรรม โดยเน้นหลักสูตรการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เทคโนโลยีการผลิตพืช สัตว์ ประมง การทำบัญชีฟาร์ม และการตลาด โดยจัดการฝึกอบรม ณ จุดเรียนรู้

๖.๒ การจัดทำแปลงส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกิดแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่และเป็นแปลงแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนแก่จุดเรียนรู้ ๆ จุดละ ๖,๓๘๐ บาท เพื่อส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างเป็นรูปธรรม มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นจุดเรียนรู้ของสมาชิกและเกษตรกรในชุมชนได้

๖.๓ การเชื่อมโยงตลาด

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ร.๙) นั้น พระองค์ได้ทรงกำหนดไว้เป็น ๓ ชั้น ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ เป็นขั้นของการผลิตทางการเกษตรโดยตรง เพื่อให้มีอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ บริโภคภายในครัวเรือนของเกษตรกร

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เป็นขั้นหลังจากที่เกษตรกรดำเนินการขั้นที่ ๑ แล้ว คือมีอาหารเพียงพอไว้บริโภค ในครัวเรือน และสามารถช่วยตนเองได้แล้ว ขั้นที่ ๒ นี้คือการรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมี การตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากเกษตรกรสามารถผลิตได้มากกว่าปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนส่วนที่เหลือก็ สามารถนำไปจำหน่ายได้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ เป็นขั้นที่นำไปสู่ธุรกิจชุมชน เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่ดีขึ้น มั่นคงขึ้น ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงาน เกษตรอำเภอ ดำเนินการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรนำผลผลิตจากกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ มาจำหน่ายร่วมกับ ตลาดเกษตรกร ตลาดท้องถิ่น ตลาดอื่น ๆ และ/หรือเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พาณิชย์ มหาดไทย และตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์ เป็นต้น เพื่อ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงตลาดเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แก่เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตที่ หลากหลาย ทำให้เกิดเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็ง เกิดรายได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ การจัดการกระบวนการเรียนรู้

๗.๒ การจัดทำแปลงส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนแก่จุดเรียนรู้ ๆ

๗.๓ ๓. การเชื่อมโยงตลาด โดยการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรนำผลผลิตส่วนที่เหลือจากการบริโภคใน ครัวเรือนมาจำหน่ายร่วมกับตลาดเกษตรกร ตลาดท้องถิ่น ตลาดอื่น ๆ และตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์

๗.๔ ติดตามและให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่

๗.๕ สร้างผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณ งบประมาณ ๑๐,๓๘๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรมีรายได้และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

๙.๒ เกิดการรวมกลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งมีความมั่นคงทางด้านอาหารอย่างพอเพียง และสามารถเป็นจุดเรียนรู้ ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๙.๓ มีการบูรณาการองค์ความรู้ การตลาด และเชื่อมโยงกับโครงการต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตรและ หน่วยงานภายนอก

โครงการพัฒนาศักยภาพของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

๑. หลักการและเหตุผล

จากการที่เกษตรกรประสบปัญหาด้านการเกษตร เช่น ผลผลิตตกต่ำ เกิดภัยแล้งขาดแคลนน้ำ โรคและแมลงศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมีตลอดมา มีความต้องการผลผลิตให้ได้ปริมาณมาก โดยหวังว่าการผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากจะทำให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช จำนวนมากเกินความจำเป็นในการผลิต เกิดการสะสมและตกค้างในผลผลิต ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภครวมถึงเป็นอันตรายต่อผู้ใช้สารเคมีและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนระบบการผลิต มีองค์ความรู้สมัยใหม่และใช้เป็นสถานที่เข้ารับบริการและจัดประชุมหรืออบรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านเกษตรให้แก่เกษตรกรและชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้มีความพร้อมในการบริการด้านการเกษตร

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรที่สนใจจำนวน ๕๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

ตลอดปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองปลิง

๖. กิจกรรม

๖.๑ พัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จำนวน ๑ จุด

๖.๒ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้

๗. วิธีการดำเนินงาน

๗.๑ พัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร

๗.๔ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้

๗.๕ ติดตาม เยี่ยมเยียน ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

๗.๖ สรุปผลและประเมินผลโครงการ

๘. งบประมาณจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท

๘.๑ งบประมาณในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

๘.๒ งบประมาณในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

- งบประมาณในการจัดการถ่ายทอดความรู้ ๑,๐๐๐ บาท

- งบประมาณในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จัดอบรม ๔,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๙.๑ เกษตรกรได้รับบริการและถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร